

A MI FILMKÖNYVÜNK!

**Nyíregyházi
amatőr és független
filmesek könyve**

50 év és benne 10

e-könyv
pdf - ingyenes

A MI FILMKÖNYVÜNK!

Nyíregyházi amatőr és független filmesek könyve

50 év és benne 10

A NYÍRI AFK - 50 éve
NYÍRI AMATŐR ÉS FÜGGETLEN FILMESEK EGYESÜLETE A KULTÚRÁÉRT
(NYÍRI AFK Egyesület) - 10 éve

Szerkesztési, könyvkiadási munkák:
PegazusTv Média és Oktató kft.

Felelős szerkesztő: Petrusák János
Olvasószerkesztő: Petrusák Magdolna

Írták:

Bogdányi Ferenc
Buglya Sándor dr.
Nagy Tibor
Petrusák János
Petrusák Magdolna
Reszler Gábor dr.

Adatközlők voltak:

Bálint Pál
Császár István
Csordás László
Horváth Tünde
Kiss János ifj.
Koncz András
Révész Géza
Takács Erzsébet

és mindenki beleszólt a NYÍRI AFK-ból... **Fotók: NYÍRI AFK**

E-könyv: PDF
ISBN 978-963-89760-7-9

SZABADON LETÖLTHETŐ, TERJESZTHETŐ!

A könyv elkészítéséhez és a könyvbemutatóhoz segítséget nyújtott:
Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése
Városstratégiai és Környezetvédelmi Bizottsága – Civil Alap

NYÍREGYHÁZA
MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

AZ ALKOTÁS ÖRÖME

Az olasz *amare* (szeret) szóból származtatjuk az amatőrfilmes kifejezést, ami olyan filmkészítőt jelent, akit az önkifejezés vágya hajt, és szereti azt, amit csinál. Persze túlzó ez a leegyszerűsítés, ha arra gondolok, hogy a filmkészítés általában nem magányos foglalkozás, a gyártási folyamat rendkívül összetett, a közönséggel való kapcsolat megteremtése amatorként különösen nehézkes. Elismeréssel kell szólni azokról a filmező csoportokról, amelyek hosszú időn át közösségként élték meg a mozgóképek készítésének örömeit, az alkotás örömeit. Ilyen a NYÍRI AFK, amelyik idén ünnepli alapításának 50. évfordulóját.

Arcok tűnnek elő fél évszázados emlékeim között: Kurecskó Pista, L. Nagy Laci, Szitha Miklós, hogy csak olyanokat említsek, akik már nem lehetnek közöttünk. A személyes baráti kapcsolatok mellett a nyári alkotótáborok, filmszemlék szervezése, zsűrizések, pályázatok, tanfolyamok és külföldi fesztiválokra való közös szereplések, értékes alkotások teszik számomra felejthetlenné a nyíregyházi csapatot. Kapcsolatunk ötven év elteltével is élő, miközben az élet már egészen más arcát mutatja. A kulturális értékek a mozik kínálatában, a televíziók villódzó látzatvilágában, vagy az internet információ-sodrában egyre inkább háttérbe szorulnak. Ez történik a gyorsan atomizálódó társadalom mindennapi életében is. A mozgó képek túlkínálata felemészti a figyelmet, a mozgóképfogyasztás egyre felületesebb, és nem közösségekben történik. Az amatőr filmkészítés, az amatőrfilm alkotás pedig – az eredeti jelentéshez híven – még sokáig közösségteremtő erő marad.

Boldog születésnapot, Nyíri AFK!

Dr. Buglya Sándor
filmrendező-operatőr
a MAFSZ örökös tiszteletbeli elnöke

KÖSZÖNTŐ

Üdvözlünk minden Olvasót!

Ami egy kissé azért is furcsa, mivel filmesek vagyunk. Teljes – hivatalos – nevünkön a NYÍRI AMATŐR ÉS FÜGGETLEN FILMESEK EGYESÜLETE A KULTÚRÁÉRT tagjai. Ezt a nevet meghagyjuk hivatalos levelezésünkhöz, s a mindennapokban a NYÍRI AFK Egyesület nevet, vagy még rövidebben a NYÍRI AFK nevet használjuk.

Nevünkben a NYÍRI lokális hovatartozásunkra utal, hiszen nyírségiek, azon belül legtöbbször nyíregyháziak vagyunk. Ez nem érdem, ez állapot. Ide születünk, itt tanultunk, itt kezdtünk el – különféle szakterületeken – dolgozni, van közöttünk, aki ide jött házas társnak, mások meg a nyugdíjas éveikre lettek nyírségiek. Mi, itt születettek s itt meggyökeresedők ennek a városnak, tájegységnek, az Alföldnek jó hírét szeretnénk tovább fényesíteni – filmes eszközökkel. Előbb, 1968-ban amatőr filmes klubként alakult a csapat, erre utal az AFK betűkombináció, s a jogelőd klub nevét 2008-ban egyesületté válva bevettük az egyesület nevébe. (Mentségünkre legyen szólván, ezért lett a hosszú név!)

Tehát, miután névileg bemutatkoztunk, következzen a fenti mentegetőzés magyarázata. Hiszen, aki filmes, az a pergő képkockák erejével szóljon a világról, de beszéljen önmagáról is. Nyugalom, ez is meglesz: egy kisfilm – hogy meg ne unja senki – a klub és az egyesület múltjáról, jelenéről és a jövő terveiről. Filmet viszont egy printelt vagy elektronikus kiadványban nagyon nehéz bemutatni, igaz, erre is volt – persze, hogy magyar! – kísérlet. Ez a híres-neves Zsámboki mozija nevű „találmány”, amely a huszadik század elején a filmekből néhány képkockát kifotózva, s leírva az eseményeket mutatta be – könyvben – a filmet.

Inkább mi maradunk – e-könyvről és annak 50 példány alatt kiprintelt változatáról lévén szó – a könyves formánál.

Egy ember életében is nagy esemény egy születésnap, különösen egy ötven éves születésnap. A mi klubunk, az egyesület jogelődje – ha jól számoltunk – ötven esztendő. Fél évszázados! Istennek hála, vannak közöttünk – aktív filmsként – alapító tagok, akiket senki se merészeljen nagy öregnek mondani, hiszen sziporkázó, örök fiatal filmesek. Azután voltak sokan, akik csatlakoztak, sokan az égi nagy filmes klubhoz időközben, voltak, akik elmentek, de ők is filmesek maradtak. A klub nagy szervezői, vezetői L. Nagy László és Szitha Miklós voltak, akik már a nagy, égi filmes klub zsöllyeszékeiben ülnek, de a mi lelkünkben mindig is főhelyen. És ide tartozik (ne sértődj meg ezen, Feri bácsi!) Bogdányi Ferenc is, aki Szitha Miklós tragikus autóbalesete után, 2005 nyarán átvette a vezetést, s kinek irányításával az akkor már több éve dédelgetett álmunk, az egyesületté válás valóra vált.

Lesz itt szó az alakulásról, a kezdeti klubéletről, s a már akkor megmutatkozó félreértésről, miszerint, ha egy klub önkéntes, szabadidős, művelődési vagy sport csoport, akkor mi egy ilyen „laza” társaság vagyunk. Ezért is döntöttünk úgy, hogy egyesületté válunk.

A másik félreértés szintúgy az alapítók által választott név miatt kísér minket. Hiszen a filmklub mozgalom újra éled, országosan. Művelődési házakban vagy/és ART mozikban az érdeklődők régi-új filmeket néznek, elemeznek. Mi is tesszük ezt, bár elsősorban saját és amatőr társak filmjeivel – a szerzői jogi törvényi szabályozások értelmében! Viszont mi a filmek nézésén, elemzésén túl FILMEKET KÉSZÍTÜNK! A klub 1968 óta több száz, ha nem ezer filmet készített el. Leginkább dokumentáltuk az egyén, a család, a baráti kör, a munkahely életét, kulturális vagy sporteseményeket, de már a kezdet kezdetétől ismeretterjesztő film, lírai etűd, útifilm, animációs film, vagy éppen fikciós kisjátékfilm is volt található az alkotások között.

Tehát, hogy a köszöntő nagyon hosszú ne legyen, összefoglalom: mi filmeket készítünk, filmeket elemzünk, filmekből tanulunk, alkotótáborokba járunk és alkotótáborokat szervezünk, előadásokra járunk és előadásokat tartunk, filmszemlékre megyünk és filmszemléket – méghozzá országos filmszemléket is! – rendezünk, éljük egyesületi életünk, pályázatokat írunk, s bevallást meg egyéb papírmunkát készítünk, de mindenekelőtt egy alkotó társaság vagyunk, amelyet a közös filmezési cél és a barátság tart össze.

Köszönöm, hogy 2000-ben befogadtatok, s 2009-től az egyesület vezetője lehetek!

S mert valakinek köszöntenie kell az olvasót, ezért engedjék meg, engedjétek meg nekem, hogy 50 éves klubunk s 10 éves egyesületünk nevében ezt én tegyem meg:

Petrusák János
a NYÍRI AFK Egyesület elnöke,
jelen kiadvány felelős szerkesztője

BÁTRAN LEGYÜNK AMATŐRÖK!

Nem csak most, hanem már „ősidők óta” dúl a vita és a „harc” az úgynevezett amatőrök és az úgynevezett – vagy a magukat így nevező – profik között. Nem csupán a filmművészet – filmkészítés – hanem mindenféle művészet és a sport területén is. Régen és most is presztízs anyagai okai vannak annak, kit hová sorolnak be, vagy sorolja be önmagát. (Hogy ezt az önbesorolást mások elhiszik, vagy sem, az már más kérdés!) Sokan pedig írásban vagy élőszóban sértő szándékkal mondanak valakit amatőrnek, vagy éppen szájbiggyesztve profinak. Ezért akikre mondják – elsősorban az amatőr kifejezést –, azok megsértődnek, már a szóra.

Pedig maguknak a szavaknak, akár annak, hogy amatőr, akár annak, hogy profi, semmiféle pejoratív tartalma nincs. Az amatőr annyit tesz, hogy valaki nem foglalkozásszerűen, hanem kedvtelésből, saját maga és környezete örömeire foglalkozik valamely tevékenységgel. Amennyiben valami pénzt is kap érte, azt általában – sőt a kapott pénzen felül jövedelmének egy részét is – kedvtelésére költi. Az amatórság tehát egy aktív szabadidős tevékenység, amelynek révén önmagát képezi, fejleszti a tevékenységgel foglalkozó. Régen műkedvelőt mondtak helyette, esetleg szabadidős, vagy vasárnapi alkotót. Az amatőr kifejezésnek lekicsinylő, degradáló tartalma a bűnözők világában lett, ahol a rosszul teljesítő betörőt, tolvajt, vagy éppen utcalányt neveztek amatőrnek, a jól teljesítőt pedig profinak.

A profi – az amatőrrel szemben – olyan szakképzett és gyakorlott személy, aki már elsajátította szakmája részleteit, és ezeket megfelelően és eredményesen tudja alkalmazni a tevékenységében. Tehát, míg az amatőrnek az általa művelt tevékenységről nincsen bizonyítványa, papírral bizonyított szakértése, addig a profinak – elviekben – rendelkeznie kell ilyennel. Ráadásul a profi tevékenységét hivatásszerűen űzi: fizetést vagy tiszteletdíjat kap, esetleg vállalkozóként számlát állít ki.

Itt is van tehát az amatőr és a profi közötti másik – jól látható – különbség. Míg az amatőr nem kér és nem is kap tevékenységéért díjazást, addig a profi ezt teszi. Viszont, ha csak a pénz dönt el – itt is, ebben a kérdésben is – mindent, akkor gondoljunk csak arra, hogy a díjazás ténye vagy mértéke a szolgáltatás színvonalát, a produktum minőségét nem határozza meg, nem minősíti. A nagymamám által ingyen adott, maga sütötte lekváros bukta, amelynek ízét máig a számban érzem, s a boltban vett bukta minősége között nagy különbség van. De micsoda nagy! Számomra nagymama a profi, pedig nem kért pénzt a buktáért. A mosolyt, a simogatást sem pénzért adja a szülő, a házastárs, vagy a gyermek, a testvér, viszont a profi is adhat kedvességet – de az már korhatáros tevékenység.

Akkor hát? Amatőr vagy profi legyen valaki?

A fentiek alapján a profit se becsüljük le, hiszen szakképzett dolgozók és diplomások nélkül nem működhetne a világ. Ennek ellenére azt se feledjük el, hogy vannak olyan tevékenységek, elsősorban a művészeti és sporttevékenységek, amelyeket szép számmal művelnek amatőrök.

A mi művészeti területünkön, a filmművészetben szinte már az első kézi filmfelvevőgépek korától, a huszadik század első harmadától megjelentek a direkte amatőr filmesek számára kifejlesztett kamerák, fényképezőgépek. Ezek egyszerűbben kezelhetőek voltak, mint a professzionális munkára szánt társaik, s ezért olcsóbbak is. Az amatőr filmben nagyon hamar a 8 milliméter vált standard-é, amelynek felhasználásával itthon és külföldön szép számmal kezdtek filmezni.

Az amatőr filmes régen és most is, ahogyan a jövőben is, nem csupán szemlélője, hanem kamerája révén rögzítője is olyan érdekes eseményeknek, ahol profi nincs

jelen, vagy amit más nem vesz észre. A filmtörténetben ezrével vannak olyan példák, katasztrófák rögzítésétől kezdve nagy emberek kicsiny, vagy nagyobb botlásáig, amelyeket amatőrök rögzítettek. Járjunk tehát nyitott szemmel a világban!

A világ és hazánk filmtörténete bővelkedik olyan rendezőkben, operatőrökben, vágókban és egyéb filmesekben, akik – ifjúként vagy kevésbé ifjúként – amatőr filmesként kezdték később professzionálisba érkező pályájukat. (Rájuk lehet keresni a „mindent tudó” neten.)

Az amatőr és profi között éppen azért, mert az amatőr nem is gondol arra, hogy pénzt kérjen tevékenysége eredményéért, a profi pedig azért művel egy tevékenységet, hogy ezért pénzt kapjon, a jövedelem is nagy különbség, mármint az adott tevékenység jövedelmezősége. Csakhogy ez nem igaz így! Hiszen van olyan szerencsés amatőr, aki lefilmezve egy kuriózum eseményt nagy pénzt kap, annyi sokat, amelyet egyetlen profi sem kapott még, mégis amatőr marad az illető. Ugyanis az eseményt ő véletlenül kapta lencsevégre, míg a profi szántszándékkal, profizmusból várt egy adott eseményre. Különbözik is, tegyük fel, hogy egy amatőr éves jövedelmének nagy részét egy szerencsés pályázattal megszerzi, akkor máris profi lesz? Nem! Aki viszont tanult filmezni, papírja van róla, de jelenleg nem ezzel foglalkozik, hanem „szívszerelemből” forgat, az, bár professzionális tudása megmarad, mégis a tevékenységében amatőr lesz. (Őket hívják elfogadottabb szóval függetlennek – ezért van egyesületünk nevében a független kifejezés is.)

Egy fotós barátom az amatőr és profi meghatározásra egy nagyon találó példát mondott: az amatőr is csinálhat jó alkotást, de a profinak meg is kell azt tudnia ismételni!

A másik nagy különbség amatőr és profi között a kényszer. Igen, a kényszer! A profi ugyanis azért tanult ki egy szakmát, hogy azt művelje, s ennek a szakmának a műveléséből megéljen. Megélni meg úgy tud, ha az adott tevékenységet folyamatosan csinálja. Mert kell, hogy éljen! Az amatőrnek viszont megélhetéséért nem kell – nem kötelező – tevékenységét művelnie. Sőt, ha az amatőr valamit kényszer hatására tesz, akkor már nem amatőr. (Hanem mondjuk dilettáns, vagy kontár, amely már tényleg negatív kategória.)

Mi, amatőrök tehát lelkesedéssel, lelkesedésből, szívszerelemből tevékenykedünk. Mi például filmezünk!

Ne akarjunk profik lenni! Ne a pénz lehetőségéért menjünk el egy eseményre, ne az járjon a fejünkben, hogy ezt a felvételt mennyiért tudom és hová eladni. Járjon az eszünkben mindig csak az, hogy azt a felvételt, azt a forgatást nekem – nekünk meg kell csinálni. Mert ha mi nem, akkor azt mást ott és akkor, meg úgy, ahogyan mi szeretnénk, nem csinálja meg.

Ez adjon nekünk örömet, kitartást, alkotókedvet!

Bátran legyünk amatőrök! S maradjunk is azok!

Petrusák János

A MAGYAR AMATŐRFILMES MOZGALOM RÉGEN – MA (ÉS A JÖVŐ?)

Minket, magyarokat, és az ide született nemzetiségeket az egész világ kreatív és ügyes embereknek tart. Az USA területén meggyökeresedett mondás szerint: „Magyar az, aki mögöttes megy be a forgóajtón és előtted jön ki.” Tehát lehet, hogy mi, magyarok és magyarországiak nem feltalálók és újítók vagyunk – bár azok is –, viszont a világ trendjeit követjük, s nagyon hamar, s nagy ügyességgel használjuk ki azokat. Így volt s van ez a filmezés, azon belül az amatőr filmezés területén is.

Nem magyarok találták fel a filmezést, de nagyon sok magyarról és magyar származásúról tudunk – s tud a világ –, akik a világot megelőző filmesekké lettek. Nem Magyarországon kezdődött az amatőr filmezés sem, hanem a nálunk mindig gazdagabb Nyugat-Európában és az USA területén, mégis nagyon hamar követték a magyarok a világban zajló amatőr filmes eseményeket, sőt az UNICA (Union Internationale du Cinéma d'Amateur – máig élő amatőrfilmes világszövetség) alapítását is itt, minálunk határozták el 1937-ben.

Egy magyar amatőrfilmes szövetség azonban a világ gazdagabbik felén alakuló nemzeti szövetségekkel egy időben, 1931-ben kezdte el működését. Ennek neve Amatőr Mozgófényképezők Egyesülete volt, a székhelye pedig Budapest VIII. kerületében, a Rákóczi út 19. sz. félemelet 16. alatt. Ez, a magyar amatőr mozgófényképezőket összefogó szövetség 1939-ig működött, akkor alakult át Magyar Amatőrfilm Szövetséggé, amelynek jogutódja a ma is működő Magyar Független Film és Video Szövetség (rövid nevén: MAFSZ). Bár egy országos szervezetről van szó, melynek a MAFSZ honlapja szerint 700 regisztrált tagja van, s rendez filmszemléket, részt vesz a nemzetközi munkában, ki tud róluk a filmeseken kívül?

Ez ma a jelen: a magyar amatőr (és független) filmezés jelene.

Amennyiben hallunk valahonnét a MAFSZ-ról, s beírjuk ezt az internet keresőjébe, mindenféle más is kijön, mint amit kerestünk. Például a Magyar Amerikai Futball Szövetség. Érdekes, hogy ennek a jóval később alakult szervezetnek megengedték, hogy ugyanazt a névrövidítést alkalmazza, mint a filmesek. Ugyancsak érdekes, hogy bár önmagukat Fezen Hungarian Football League (HFL) néven nevezik, honlapjuk mégis a MAFSZ nevet viseli.

Szerencsére a port.hu tud rólunk. „A MAFSZ az egyik legidősebb civil szervezet Magyarországon. Tevékenysége országos és igen szerteágazó. Évente átlagosan négy alkalommal rendez szemléket, illetve fesztivált az országban készülő független termés bemutatására. (...) Az elmúlt években megnőtt a Magyar Filmszemlére bekerülő független filmek száma, aminek számos díj és komoly szakmai elismerés az eredménye. A MAFSZ független filmműhely (és stúdió) elsősorban a film-utómunkára van berendezkedve. Gondoskodnak az utánpótlásról is, nyaranta két alkalommal filmes alkotótáborokban készítik fel a fiatalokat az élet 'filmes viszontagságaira'.”

Rákeresve és rátalálva a MAFSZ honlapjára, megtudhatjuk, hogy a jelenlegi elnök (2017-2020-ig) Czabán György, főtitkára Papp László. A kelet- és dél-magyarországi tájegység küldöttei között pedig Bogdányi Ferencet, a Nyíri AFK Egyesület tagját lehet felfedezni... A Nyíri AFK tagjai egyébként az elmúlt évtizedekben nagyon sokszor voltak különböző funkciókban a MAFSZ-ban.

Bár a MAFSZ honlapján (<http://www.mafsz.hu> illetve a következő oldalon <http://www.mafsz.hu/index.php/szovetseg>) büszkén írja – amire büszkének is kell lenni! – az 1931-2017 évszámot, csak hogy már 2018 van. A másik probléma, hogy ez így nem egészen igaz. Hiszen a MAFSZ székházát Budapest ostromakor feldúlták,

értékeit széthordták, a szövetség önálló jogi státuszát pedig megszüntetve 1945 májusában a Magyar Keskenyfilm Szövetség alá integrálták be, mint „Amatőr szakosztály”-t. Igaz, hogy ebben a filmes szakmai szervezetben ott találunk olyan országos, sőt világhírű filmeseket, mint Gertler Viktor, Keleti Márton vagy Radványi Géza, de maga az amatőr filmezés elvesztette önállóságát. Ahogyan azt Bán Róbert rendező a Filmkultúra 1985. júniusi számában írja: sem az anyagi feltételek, sem a hangulat nem volt kedvező az amatőr filmezés számára a háború utáni időszakban.

Később sem lett jobb a helyzet. A Rákosi-rendszerben született a 139/1951. MT rendelet, amely előírta, hogy be kell szolgáltatni minden 16 és 9,5 mm-es filmfelvétőt, vetítőt, sőt filmet is (még a nyersanyagokat és a rontott, kivágott darabokat is), magánkézben csakis a 8 mm-es filmtechnika maradhat. A korra jellemző, hogy mindenkit felszólítottak környezete fokozott ellenőrzésére, azaz megkezdődött e téren is a besúgás. (Egyébként, ha valaki megtudott vagy tudhatott a rendőrség szerint valamit, de nem jelentette, azt is bevitték, s ellene eljárást kezdeményeztek. Még örülhetett is az illető, hogy „csak” a rendőrségre vitték, s nem a rettegett AVO-hoz.) A visszaemlékezések szerint ezekben az időkben nem nagyon merészt senki nyilvánosan filmezni, még 8 mm-es kamerával sem, hiszen a feljelentők, de még a rendőrök sem tudták megkülönböztetni a rendeleti úton betiltott magánfilmfelvevőt a kézben lévőttől.

1956 lázas napjaiban amatőr filmek százai készültek az eseményekről, amelyek egy része lehet, hogy máig lappang, mások Nyugatra kerültek, a többség azonban különféle vizsgálati anyagba. A rendőrség és az állambiztonságiak – meg állítólag a szovjetek – ezeket az amatőr filmeket, ahogyan a hivatalos híradófelvételeket vagy sajtófotókat felhasználták egyének azonosítására, mozgásuk nyomon követésére. (Hogy a régi, zsigeri félelmek még élnek, elsősorban az idősebb, mára nyugdíjas korú társadalomban, az mutatja, hogy az amatőrfilmes kamerát sokan még manapság sem veszik jónéven.)

A helyzet 1961-re annyiban konszolidálódott, hogy a párt – az egyetlen MSZMP – és a pártállam a mindenkitől félünk helyett az egyesektől félünk elve alapján nem csak megengedte az amatőr filmezést – igaz, csak 8 mm-es rendszerben –, hanem engedélyezte az Országos Amatőrfilm Fesztivál megrendezését is. (A rossznyelvek és a mindent tudók szerint csakis azért, hogy a még lappangó 1956-os felvételekre, illetőleg azokra, akiknél feltételezhetően '56-ban is volt kamera, rátehessék a kezüket.) Az amatőrfilmes mozgalom úgy tett, mintha nem történt volna több, mint másfél évtizedes törés, s a fesztivált – vállalva a mozgalom előzményeit – IX.-nek nevezte el. Ekkor, a fesztiválon határozták el a szövetség újjáalakítását, de ez akkor még nem valósult meg.

Hiába érvelt sok amatőr filmes, aki egyébként az állampárt megbízható tagja volt, az újjászerveződés biztonságos volta mellett, az állami felsőbb vezetésben még mindig voltak olyanok, akik, ha nem is féltek az amatőröktől, de tartottak tőlük. Ez az amatőr filmezésre való fokozott odafigyelés egyébként az állampárt bukásáig megmaradt. Az amatőr filmes kluboknak pontos nyilvántartást kellett vezetniük, melyeket „bekértek” tagellenőrzésre, s néhány idősebb úgy gondolja, ez a nyilvántartás – vagy a másolata – a rendőrségre, vagy éppen az állambiztonsági szervekhez is eljutott. Nagy Tibor amatőr filmes – a Nyíri AFK tagja – a tallinni UNICA Fesztiválról készített filmet, s ennek a 90-es években készült átiratában elhangzik: „a filmesek között vajon ki lehetett a jelentést tevő?”. Sajnos a besúgási légkör nemcsak a munkahelyeket, hanem az önkéntes klubokat is megfertőzte, megrontotta.

1966 januárja fontos dátum a magyar amatőr filmezés életében, hiszen legyőzve minden akadályt újjáalakulhatott – újjászülethetett – a szövetségünk.

Azóta, bár a megnevezés néha változott, a lényeg azonban nem: lett egy, a jogelődökre és a nagy öregekre méltán büszke amatőrfilmes szövetség.

A jövő pedig? A remény. Hogy lesznek magyar amatőr filmesek, akik tovább akarják és tudják vinni a régi nagy elődök nyomdokain a nem hivatásos mozgóképrögzítés elhivatottságát. Ezért van országosan, s a határon túli magyar területeken is sok magyar filmes műhely, iskolákban és másutt, hogy mutassuk meg önmagunknak, közösségeinknek, az országnak és a világnak, hogy a „hobbifilmes”, ha nem is mindig, de néha nagyon fontos. Mondjuk, mint amikor 2015-ben egyszerre több profi tévéstáb is „lemaradt” a füzérradványi Károlyi-kastély parkjának újjávarázsolási ünnepségén a szalagátvágásról. Ekkor szóltak a szervezők, hogy SOS, mi, az amatőrök mentjük meg a profik becsületét. A mi filmrészletünk került be a híradásokba, került fel a honlapokra. Az angol erre, ekkor úgy mondja, hogy „no comment”, mi viszont ne mondjunk semmit. Ne beszéljünk, filmezzünk. Mert szerintünk érdemes...

Petrusák János
Nagy Tibor

A NYÍRI AFK

Filmezni kell!

Ez a kényszer, vágy, szenvedély, ösztön – nevezzük sokféleképpen – hajtja a világ sok-sokezernyi filmesét. És hajtotta mindenkor. Hajtja és hajtotta a magyar filmeseket is. A magyar film – filmművészet – sosem volt fényévekre lemaradva a világ élvonalától. Ezt tudja a szakma, ha a film- és tévénézők a dömping-termelők rohamai alatt fulladozva nem. A Sziklay testvérek a nyugat-európai filmes kezdetekkel egy időben forgatták le – s akkor csodájára jártak ennek – a millenniumi ünnepségeken Ferenc József császár- király látogatását. Igaz ugyan, hogy ez az első dokumentumfilm „kísérleti film” lett, mivel a felséges úr becsesen pofaszakállas feje jó néhány jelenetben a pergő képeken kívül maradt. De ez sem baj! Mert fő az akarat, a tett. Ez hajtja a régi idők s mai korok professzionális, képzett, vagy autodidakta filmeseit: rögzíteni, amit rögzíteni érdemesnek találnak! Az autodidakta (amatőr és független) filmek egy kemény magja a nyíregyházi filmes csoport, amely 1968 óta teszi, amit a filmesnek tenni kell!

A 60-as évek Magyarországon nagyon népszerű volt a klubmozgalom, egyre-másra alakultak a különböző tevékenységekkel foglalkozó csoportok. Mivel tevékenységüket nem profi szinten végezték, nevükbe általában bekerült az amatőr jelző. Így volt ez a mi esetünkben is.

El kell árulnunk, hogy kezdetben nem is igazán volt hivatalos nevünk, egyszerűen filmeknek, amatőr filmkészítőknek neveztek minket. Amikor viszont már támogatásként nemcsak helyet, hanem eszközöket is kaptunk, szükségünk lett egy hivatalos névre. Az Amatőr Filmklub szinte magától adódott, aztán, mivel hazánkban akkor sok helyen működött ilyen nevű klub, helymeghatározásként hozzá illesztettük a Nyíri jelzőt. Így lett a nevünk Nyíri Amatőr Filmklub, rövidítve: Nyíri AFK.

Negyven éven keresztül élte klubéletét a Nyíri AFK, amikor elhatároztuk, hogy egyesületté alakulunk. Természetesen ekkor is a legelső feladatok egyike a névválasztás volt. Tagságunk ragaszkodott a megszokott rövidítéshez, tehát olyan névre volt szükségünk, amely lefedi ezt. Hosszas töprengés eredményeként született meg az egyesület neve: Nyíri Amatőr és Független Filmesek Egyesülete a Kultúráért, azaz Nyíri AFK Egyesület.

Az egyesület megalakulásával sok minden megváltozott. Már nemcsak a befogadó művelődési ház szabályainak kellett megfelelnünk, hanem az egyesületekre vonatkozó törvényeknek is. Ezekből pedig van néhány: gondoljunk csak a Civil törvényre, a Polgári Törvénykönyv társaságokra, egyesületekre vonatkozó paragrafusaira, a Számviteli törvény szabályozta beszámolókra, az adóhatóságnak és az önkormányzatnak teljesített adóbevallásokra. Mindezt teljesíteni kell, sőt még azokat is, amelyek a közhasznú egyesületekre vonatkoznak, s egyesületünk alapításától fogva közhasznú státuszú.

Kezdetben ehhez elég volt a többségében közhasznú tevékenység, s mivel Alapszabályunk szerint nekünk valamennyi tevékenységünk ilyen, meg is kaptuk a címet. A Civil törvény elfogadásával azonban igen szigorú feltételeknek kell megfelelniük azoknak a szervezeteknek, amelyek közhasznúak akarnak lenni, illetve azok akarnak maradni. 2014-ben ezért módosítani kellett az Alapszabályunkat, belevéve közhasznú tevékenységeink törvényhelyeit is. S azóta például minden évben (az előző évvel együtt) nem lehet negatív mérlegeredményünk, azaz nyereséget kell kimutatnunk, az adózók által felajánlott SZJA 1%-ok összegének el kell érnie a teljes bevétel legalább két százalékát.

Fel lehet tenni a kérdést: ha ennyi jogszabálynak kell megfelelni, mi értelme volt az átalakulásnak? Több is. Az egyesület önálló gazdálkodó szervezet, amelynek nemcsak beszámolási kötelezettsége van, hanem pályázati lehetősége és vagyona is. A pályázati lehetőségeket már a kezdetektől igyekeztünk kihasználni. A NCA pályázatán nyert 250 000 Ft-ból például kamerát vettünk. Rendszeresen pályázunk az önkormányzat Civil Alapjához is, a megnyert összegeket évente a filmszemlék megrendezésére fordítjuk. Egyesületként, mégpedig közhasznú tevékenységet folytató egyesületként jogosultak vagyunk az SZJA 1%-ára. Az ebből befolyó összegeket tárgyi eszközök vásárlására, eszközparkunk bővítésére fordítjuk. Vagyonunk tehát évről évre növekszik. Míg a klubnak nem volt semmilyen saját tulajdona, egyesületünk 2017. december 31-én (az Országos Bírósági Hivatalnál letétbe helyezett, és a hivatal honlapján nyilvánosságra hozott beszámoló tanúsága szerint) 137 000 Ft készpénzzel és 235 000 Ft (beszerzési áron 574 525 Ft) tárgyi eszközzel (kamerákkal, állványokkal, külső adattárolókkal, projektorral) rendelkezik. Mérlegfőösszeg: 372 000 Ft.

Mindezek alapján, azt hiszem, büszkék lehetünk. Büszkék alapítóinkra, vezetőinkre, tagságunkra, az eltelt ötven év (benne az egyesület tíz évének) eredményeire. Büszkék a Nyíri AFK-ra, amely lassan kuriózzummá, egyedüli filmes egyesületté válik Magyarországon.

Petrusák Magdolna
Petrusák János

ESZKÖZEINK – RÉGEN ÉS MA

A könnyebb, kézzel is könnyen tartható kamerák megjelenésével lehetőség nyílt arra, hogy nemcsak filmgyártó vállalatok, televízió-társaságok készítsenek kisebb filmeket, hanem magánszemélyek is. Persze ebben az időben még teljesen más volt a filmkészítés, mint napjainkban.

Filmrögzítés

Klubunk alakulásakor, a 60-as évek második felében az akkor modernnek számító kézi kamerákkal kezdtünk mi is. A mérete ugyan nem volt nagy, használata, legalábbis mai fogalmaink szerint, mégis nehézkes volt. Ezeknek a kameráknak ugyanis még nem volt saját energiaforrásuk, a kezelőjének kellett egy kar segítségével tekernie rögzítés közben a filmet. Később ezt felváltotta az előre felhúzó rendszerű kamera. A fejlődés újabb fázisát jelentette, amikor megjelent a cserélhető elemmel működő filmrögzítő készülék.

Az előbb említett kamerák mindegyike celluloid filmszalagon rögzítette a fekete-fehér képet, és később már a hangot is. A nyers filmet kör alakú tartójában kellett beilleszteni, majd átfűzni a másik tárcsára, hasonlóan az analóg fényképezőgépekhez. A befűzés, majd később a visszacsévézés során nagyon kellett vigyázni, hogy a film fényt ne kapjon, hiszen akkor használhatatlanná vált. Attól függően, hogy milyen széles filmet lehetett használni a kamerában, beszélhetünk 16 mm-es, 8 mm-es és szuper nyolcas kameráról. Klubunk és tagságunk csak az utóbbi kettővel rendelkezett.

Bármilyen széles is volt a filmezéshez használt film, ugyanúgy, ahogy a fényképezéshez használtakat, elő kellett hívni. De míg a fényképezőgépbe való filmet Nyíregyházán is előhívták, kidolgozták, a filmezéshez használtakat kezdetben csak Budapesten. Tehát: csomagolás, posta, majd várakozás, s szintén postán meg is kaptuk az előhívott művet.

A 80-as évek közepén megjelentek hazánkban is a mini videokazettára rögzítő gépek. Ezek betöltése egyszerű volt: a kazettát csak bele kellett helyezni a megfelelő helyre, s közben, mivel ez már nem volt fényérzékeny, nem is kellett vigyázni. A kazettára rögzítő kamerák energiaellátását már nem elemek, hanem tölthető akkumulátorok biztosították. Egyesületünk jelenleg is rendelkezik egy ilyen kamerával, amely ma is működőképes, bár a mini videokazetták beszerzése egyre körülményesebb.

A filmfelvevők újabb generációját a mini DVD-re rögzítők jelentették. Bár kezelése ennek is egyszerű, sem a klub, sem az egyesület nem használta. Ennek oka talán az lehetett, hogy elterjedése után nagyon hamar megjelentek az SD-kártyára rögzítő kamerák, s mi inkább ezeket pártoltuk.

A mini videokazetták (és DVD-k) még egy nagy előnnyel rendelkeztek: nem kellett őket előhívni. A felvételeket vissza lehetett nézni a kamerában, s az elkészült film megtekintése sem ütközött különösebb nehézségbe: egyszerűen át kellett játszani a video-, illetve DVD-lejátszóba helyezhető kazettára, lemezre. Micsoda fejlődés a korábbiakhoz képest!

A 21. század technikai fejlődése hozzánk is betört. A modern, SD-kártyára rögzítő digitális kamerák hamar népszerűek lettek tagságunk körében, egyesületünk is rendelkezik ilyenekkel. Ezek is tölthető akkumulátorral működnek, s meglehetősen hosszú időt, 120 percet is rögzíthetnek egy töltéssel. Az SD- (vagy mini SD-) kártya könnyen kezelhető, a kamerában visszanezhető, de akár egy laptopba is behelyezhető.

Szerkesztés, vágás

A film a felvétellel még nem kész. Következik a szerkesztés, és a szerkesztésnek megfelelő vágás.

A 8-as, illetve szuper 8-as kamerával rögzített, előhívás után visszakapott filmet nagyon nehéz volt szerkeszteni és vágni. A szerkesztésnek tulajdonképpen fejben a felvétel idején már meg kellett lennie, s a felvételnek ennek sorrendjében kellett/kellett volna készülnie. Ha valamelyik képsort mégis máshova kellett illeszteni, az csak a lejátszás során derült ki. A lejátszóba befűzött filmet az adott jelenetnél meg kellett állítani, a filmkockát meg kellett jelölni. Mivel mozgóképről van szó, ahol egyetlen másodperc alatt kezdetben minimum 16, aztán 24 képet láttunk, már ez is meglehetősen nehéz feladat volt. Természetesen ugyanígy meg kellett állapítani azt is, hová kell helyezni a kivágott képsort. Ezután következett a vágás, mégpedig szó szerint. Ezeket a filmeket ugyanis ollóval kellett vágni, s átlátszó ragasztóval összeragasztani, hogy az illesztés minél kevesebbet zavarjon. Így is gyakran előfordult hogy ezeken a filmekken ugrott a kép, mert egy-két kockát sikerült leragasztani...

A mini videokazetták vágása ehhez képest könnyűnek hat, bár nehézségek ott is adódtak. Először is szükség volt vágópultra, illetve két videomagnóra. Az egyik a nyersanyag volt, a másikra a megszerkesztett anyag került. A videomagnókhöz kapcsolt tévék képernyőjén nyomon lehetett követni, hogyan halad a munka. A szerkesztő az első magnón pörgő képsorokból kiválasztotta a megfelelőt, a vágópult segítségével gombnyomással kivágta, s a kivágott felvételt átjátszotta a másik magnóra. Itt is nagyon észnél kellett lenni, mert kezdetben a már elkészült filmbe nem lehetett betoldani: ha mégis szükségessé vált, újra kellett kezdeni a teljes vágási folyamatot. Később ez a nehézség megszűnt, a modernebb vágópultok alkalmasak voltak betoldásokra. Ráadásul ezeken már több hangsáv is volt, azaz a szöveg aláfestéseként akár zenét is lehetett alkalmazni.

Az SD-kártyára rögzített filmek vágása komputerrel történik. A kártya behelyezése és áttöltése után kezdődhet a munka. Többféle vágóprogram közül választhatunk, köztük magyar nyelvű is akad. Bármelyiket is választjuk, a képek/képsorok sorrendjén többször is változtathatunk, azaz kiválaszthatjuk a (szerintünk) legjobb megoldást. A modern vágóprogramok lehetővé teszik a képek hő- és színeképének összehangolását, sőt ugyanezt a hangokkal is meg tudják tenni, így nem fordulhat elő, hogy az aláfestő zene elnyomja a nyilatkozó hangját.

Vetítés

Az elkészült film természetesen csak akkor ér valamit, ha minél többen megnézik, azaz le kell vetíteni őket.

Kezdetben annyiféle vetítőkészülék volt, ahány szélességű film. Így beszélhetünk 16 mm-es, 8 mm-es és szuper 8-as vetítőről is. Akármelyikről is legyen szó, a filmet be kellett fűzni. A fémdobozban lévő tekercset rögzíteni kellett, különböző áttéteken keresztül át kellett vezetni a lámpa előtt, majd a film végét be kellett fűzni az üres orsóba. Ha a film nemcsak néhány perces, esetleg néhány tíz perces volt, több tekercset is be kellett egymás után fűzni (közben a közönség várt), ami meglehetősen nehézkesé tette a dolgot. Ráadásul a vetítő kissé kattogott, tehát a hang nem volt tökéletesen hallható, a kép minősége pedig a vetítívászon minőségétől függött. Ezek a régi vetítőgépek ma már múzeumi tárgyak, de klubunk, s később egyesületünk megőrzött egyet. A szuper 8-as vetítőt egyik társunk megjavította, s még ma is működik.

A videokazettára készült felvétel a vágás után rögtön lejátszható kazettára került. Ehhez már csak videomagnóra és tévére volt szükség, hogy élvezni lehessen a filmet.

A komputeres vágás megjelenése lehetővé tette a filmek többféle megőrzését. Lehetőség van az elkészült mű merevlemezen tartására, átvételére akár DVD-re, akár pendrive-ra. Ha DVD-n van a film, megtekintéséhez szükség van DVD-lejátszóra, ha viszont a komputeren tartottuk, vagy pendrive-ra vettük, akkor megtekinthetjük monitoron. Nagyobb társaság esetén kivetíthetjük vászonra projektorral, s ekkor megfelelő minőségű eszközök esetén szinte mozihatást érhetünk el. Egyesületünk évek óta ezt a változatot használja, saját filmjeinket saját projektorunkkal vetítjük ki.

Összegzés

Szóval, hogy is van ez? Milyen kamerához milyen vágás társult? Hogyan lehetett megnézni az elkészült filmet?

kamera	energiaellátás	rögzítés	vágás	vetítés
16 mm-es, 8 mm-es, szuper 8-as	manuális, majd elemes	fényérzékeny filmre, melyet elő kellett hívatni	ollóval, ragasztóval	vetítógéppel, vászonra
digitális	tölthető akkumulátor	mini videokazetta, mini DVD-lemez	vágópulttal, két videomagnó segítségével	videomagnóval tévével
digitális	tölthető akkumulátor	SD-kártya	komputerrel, vágó- programmal	projektorral, vászonra

*Petrusák Magdolna
Bogdányi Ferenc*

VEZETŐINK

50 év! Egy ember, de még egy klub életében is hosszú idő. Hiszen, más szavakkal fogalmazva, az ötven év egy fél évszázad, vagy egy egész emberöltő. Ennyi idő alatt természetesen klubunk vezetősége is megváltozott. Annyiban viszont szerencsénk van, hogy az eltelt idő alatt mindössze négy vezetőnk volt. Ismerkedjünk meg velük!

L. Nagy László

A klub alapítója. Ő gyűjtötte maga köré a lelkes fiatalokat. Volt közöttük főiskolás, pályakezdő, leszerelt katona, de még középiskolás is. A később csatlakozókkal együtt közösséggé szervezte őket. Megbeszélés, technikával való ismerkedés, filmnézés, véleménycsere – egyszóval igazi klubélet folyt vezetésével. Tanárként, ráadásul pszichológusként jól tudta, hogy a jó szó, a dicséret sokkal többet ér a szidásnál. Azért, ha kellett, korholt is. Egyre nagyon vigyázott. Nem szólt bele a témaválasztásba, nem akarta saját ötletét a klubtagokkal megvalósíttatni. Önálló filmet nem is készített. Vezetése alatt a tagok által készített filmek a különböző szemléken, még országos szemlén is, több díjat nyertek. Óriási felkészültséggel, empátiával és pedagógiai érzéssel irányította kis csapatát, harcolta ki hivatalos helyeken a támogatást, tartotta össze a több korosztályból és foglalkozásból összejött társaságot. Szó szerint élt és halt a klubért. Volt egy legendás aktatáskája, amiben a klub iratait, feljegyzéseit mindenhová, még a kórházi ágyához is magával vitte. Harminc éven keresztül, haláláig volt a Nyíri AFK vezetője.

Szitha Miklós

L. Nagy László halála után a klub vezetését a szintén alapító tag Szitha Miklós vette át. Előbb családi, néprajzi és burleszkfilmeket készített saját szórakozására, majd dokumentum- és ismeretterjesztő filmeket forgatott. Több díjat is nyert. Barcika című dokumentumfilmje a 2002-es országos helytörténeti szemlén és még ugyanabban az évben a Moholy-Nagy fesztiválon is első díjat kapott, bemutatta a Duna televízió is. Több színvonalas alkotásban örökölte meg az 1956-os forradalom nyíregyházi eseményeit és a munkatáborok túlélőinek visszaemlékezéseit. Visszafogott humorát, alaposságát, egyenességét nagyra értékeltük. Sokszor élesen bírálta az úgymond profi filmeseket, hangsúlyozva, hogy az amatőr filmes sokkal érzékenyebb a társadalom jelenségeire, ugyanakkor igényelte és elfogadta a kritikai hangot, mert értette, hogy ez viszi előre a fejlődésben a filmkészítőket. Fiatalon, tragikus hirtelenséggel, egy közlekedési balesetben, épp Nyíregyházára, a klubfoglalkozásra sietve vesztette életét. Filmjeit sikerült digitalizálni, megmenteni.

Bogdányi Ferenc

Leszerelése után lépett be az akkor alakuló filmklubba. Korán elkezdett filmezni, s filmjeivel már ekkor sikert aratott: Vurstli című alkotása a térségi szemlén különdíjat kapott. Innentől kezdve minden évben forgatott, s szinte minden évben díjjal tért haza a különböző filmszemlékről. Legnagyobb sikerét a Kisdobos vagyok és a V/Érpatak című filmjeivel aratta. Szitha Miklós tragikus halála után lett a klub vezetője. Tisztségénél fogva ő vezényelte le az egyesületté alakulás nem könnyű folyamatát, s társai megválasztották az egyesület első elnökének. 2009-ben lemondott tisztségéről, azóta „egyszerű” tagként, illetve a felügyelő bizottság tagjaként segíti munkánkat. A filmezéssel nem hagyott fel, újonnan forgatott filmjei mellett a régebbiek digitalizálásával, újragondolásával foglalkozik.

Petrusák János

2000-ben csatlakozott az akkor Szitha Miklós vezette klubhoz. Kezdetben csak figyelt, tanult, segédkezett a filmezésben, aztán (bár már előtte is voltak filmjei) 2004-2005-től egyre több önálló alkotással jelentkezett. Szalmazsákos éjszakák című ismeretterjesztő filmje a megyei, területi és országos szemlén is díjat nyert. Aktívan részt vett a klub egyesületté szervezésében, az alakuló közgyűlésen elnökségi taggá választották. Bogdányi Ferenc után lett az egyesület egyhangú szavazással megválasztott elnöke. Azóta őrködik a törvényes működés felett, készíti a pályázatokat, beszámolókat, szervezi a nyári alkotótáborokat, filmszemléket, egyéb bemutatkozási lehetőségeket. Azért a filmezést sem hanyagolja: alkotótáborok keretében forgatja ismeretterjesztő filmjeit, melyek sikert aratnak különböző filmszemléken, de az egyesület tagjainak segítségével játékfilmeket is készít. Munkáját a Nyíri AFK tagjai is elismerik: idén immár negyedik alkalommal választották meg az egyesület elnökének.

Forrás: NYÍRI AFK

TAGSÁGUNK

Egy klub, ahogyan egy egyesület sem lehet meg tagok nélkül, hiszen mindkettőt tagjaik akarata, munkája, lelkesedése élteti.

A klub alakulásakor akkori vezetője, L. Nagy László lelkes fiatalokat gyűjtött maga köré, olyanokat, akik nemcsak nézni akarták a filmeket, hanem csinálni is. Persze ötven év nagy idő. Az akkori fiatalok mára nyugdíjasok, sokan el is távoztak közülük. Volt, akit a munka, a család szólított el, voltak, akik el is költöztek nem csak Nyíregyházáról, a megyéből is. Róluk sem szabad megfeledkeznünk, hiszen személyiségükben, tudásukban ők is gyarapodtak, egyben gazdagítottak minket.

Még kevésbé szabad elfelejtenünk azokat, akik örökre távoztak. Felejthetetlen vezetőink, L. Nagy László és Szitha Miklós mellett emlékezzünk meg két olyan „öregről”, akik az egyesületnek is tagjai voltak, s akikre fiatalabb (vagy későbbben belépett) társaink is emlékezhetnek.

Reszler Antal, Tóni bácsi néptanítói múltjából származó bölcsességeit érdemes volt meghallgatni. Ugyanakkor ő volt az örök mókamester, mindig felvidított bennünket. Mindenhova elkísért, mint mondta, azért, hogy vigyázzon ránk, nehogy rossz útra tévedjünk. Nyugállományú tanítóként a filmek pedagógiai hatását kérte-követelte, a nevelő szándékot várta még egy eseményrögző filmtől is. Filmet csak egyet forgatott egy cirokseprő-készítőről. Vicceltünk is, hogy legyen a címe: „Így círunk mi”. Aki találkozott vele, tudja, hogy kántortanítóként gyönyörűen énekelt, s ezért a dal, a népdal és műdal filmhangban való megjelenését is mindig szorgalmazta. Alakját, főleg énekhangját máig sem tudja pótolni más.

Másik nagy égi öregünk Dr. Kalocsai István, vagy ahogy neveztük: Pista bátyánk. Szinte mindenhová elkísért bennünket, elnézte fiatalos bohóságainkat. 80 évesen is velünk tartott, apró, de kitartó lépésekkel csoszogott utánunk. Mikor mi megálltunk egy pillanatra, ő csoszogott tovább. Mint mondta: „úgyis utolértek, viszont ha én megálllok, nem biztos, hogy újra el tudok indulni”. Komoly mérnökemberként, egyben feltalálóként találmányairól, azok hasznosíthatóságáról készített filmeket. A 360 fokos kamera és vetítés, a körobjektív megszállottja volt. A nem túl fiatalok emlékezhetnek az apró, műanyag tévékre, amelyeken egy gombot kellett nyomkodni, hogy egy térről, egy helyben állva 360 fokos képet kapjunk. Volt ennek egy papírtárcsás változata is sok magyar város sok szép teréről. Pista bácsinak az volt az álma, hogy körképező rendszerét az orvostudomány hasznosítja, a diagnosztizálás, a gyógyítás szolgálatába állítja. 2010-ben, a Tavasz filmnapokon bemutatta találmányát az érdeklődőknek. Akkor volt utoljára köztünk...

Szerencsére vannak olyanok is, akik még mindig köztünk vannak. Közülük is ki kell emelni Bogdányi Ferenc barátunkat, aki elsőként csatlakozott a klubhoz, s az eltelt ötven évben végig velünk volt hol egyszerű tagként, hol vezetőként. Vele történt a következő eset. Egyik szombaton a Búza téri piacon vásárolt, amikor megszólította valaki. Örömmel ismerte fel régi filmklubos társát, Nagy Tibort. Beszélgetés közben megemlítette, hogy a klub immár egyesületként még mindig működik, s hívta Tibort, látogasson meg bennünket. A látogatás olyan jól sikerült, hogy Tibor rögtön belépett, így ő lett az egyik régi-új tagunk.

Nagy Tibor hosszú éveken keresztül volt a klub oszlopos tagja, de munkája elszólította nem csak a klubból, gyakran még a városból is. Most nyugdíjasként Nyíregyházán él, s újra tagjaink sorában üdvözölhetjük. Ismét bekapcsolódott a filmezésbe, velünk tart az alkotótáborokba, segít mindenkinek, ugyanakkor régi filmjei digitalizálásával foglalkozik. Jelenleg ő az egyesület egyik elnökségi tagja.

Egyesületünk másik elnökségi tagja, Bálint Pál István szintén régi-új tag. A klub indulásakor, még fiatalemberként csatlakozott, és hosszú éveken keresztül filmezett. Aztán munkája miatt ő sem tudott részt venni a klub életében, de nyugdíjasként rögtön csatlakozott az egyesülethez. Lelkesedését, aktivitását, filmjeinkhez nyújtott segítségét minden tagunk elismeri.

A felsoroltakon kívül vagyunk még néhányan, akik a klubnak is, az egyesületnek is tagjai voltunk, de legtöbbször az egyesületbe léptek be. Jelenleg 28-an vagyunk. **Tagjaink: Alapi Attila, Bálint Pál István, Bogdányi Ferenc, Császár István, Csordás László, Földesiné dr. Péter Ildikó, Gonda Ágnes, Hajzer Andrea, Horváth Tünde, Kiss Attila, Kiss János, ifj. Kiss János, Kissné Harman Judit, Koncz András, Lipcsák Éva, Marján László, Nagy Tibor, Papp Andrea, Petrusák János, Radnó György, Ráskó Eszter, Ráskó Ferenc, Révész Géza, Sikolya Tibor, Stick Gyula, Szabó Erzsébet, Takács Erzsébet, Zima Sándor.** Van köztünk tanár, mérnök, egészségügyi dolgozó, szociális munkás, könyvtáros, rendőrtiszt, NAV-főosztályvezető. Többször már nyugdíjasok. De mindegy, kinek mi a foglalkozása, a filmek szeretete összeköt bennünket. Van, aki még csak tanul, ellesi másoktól a filmkészítés titkait, mások besegítenek, operatőri, fotósi feladatokat vállalnak valamelyik társunk filmjében, s vannak olyanok is, akik az utómunkák bajnokai. Mindannyian amatőrök vagyunk, hiszen egyikünk sem életvitelszerűen, munkaköri köteleességként foglalkozik a filmezéssel.

Azért el kell mondanunk, hogy van köztünk három újságíró-szövetségi tag (Hajzer, Petrusák, Stick). Ez azért fontos, mert filmjeink gerincét gyakran riportok, interjúk képezik, s mindkettő az újságírás műfajába tartozik. Ha megnézzük a régi magyar filmek stáblistáját, nem találunk közte operatőrt, csak azt, hogy fényképezte. A mai angol, amerikai filmekben is a photography megjelölés található. Egyik tagunk (Kissné) alkalmazott fotográfus, azaz fényképész. Van köztünk televízió-társaságoknál több éves gyakorlatot szerzett vágó (Csordás) és hangmérnök (Bálint) is. Egyik társunk (Papp) az egri főiskola média-kommunikáció szakán szerzett diplomát. S mivel ma már minden komputeren készül, van köztünk informatikus (Alapi) is. Hát, egy kisebb tévétársaság megirigyelhetné...

Az is említésre méltó, hogy tagjaink aktív közösségi életet élnek. Nagyon sokan tagjai más egyesületnek/egyesületeknek (például Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület, Városvédő Egyesület), sőt vezetőségi tagok, elnökök is vannak köztünk. Takács Erzsébet a Kertvárosi Nyugdíjasokért Egyesület elnökségi tagja, Bogdányi Ferenc a nyírbogdányi Őszikék Nyugdíjas Egyesületet vezeti, Stick Gyula a Váci Mihály Társaság Kulturális Egyesületet, Sikolya Tibor a HeliosArt Nyíregyházi Fotóklub Egyesületet, Bálint Pál a Tünetek együttes vezetője, Hajzer Andrea pedig korábban volt egyesületi vezető. Sokszor mondjuk, hogy meg kellene alapítanunk egyesületünkön belül az elnökök klubját. De a viccet félretéve, jó ez a sok elnök, mert egymást segítve tudunk dolgozni, tájékozódni például az új jogszabályokról, kötelezettségekről, pályázati lehetőségekről. Azaz a tagjaink sorában lévő elnökök segítik a mi munkánkat is.

És akiket segítenek: A 2018 májusában tartott tisztújító közgyűlés határozata alapján egyesületünk jelenlegi vezetősége Petrusák János elnök, Bálint Pál István és Nagy Tibor elnökségi tagok. A felügyelő bizottság elnöke Kissné Harman Judit, tagjai Bogdányi Ferenc és Takács Erzsébet.

Valamennyien, vezetők és tagok közösen dolgozunk az egyesület sikeréért. De nem csak dolgozunk, szórakozunk is. A legjobb értelemben vett baráti társaság vagyunk.

Forrás: NYÍRI AFK

EGYESÜLETI ÉLET

A mai Korona épületében, az egykori József Attila Művelődési Ház színpada mögött, az alapító tagok visszaemlékezése szerint az ügyelői szobában találkozott a klub kis csapata minden hétfőn. A hétfői nap szinte magától adódott: ezen a napon ugyanis nem volt tévéadás. Hogy mivel foglalkoztunk? Természetesen filmezéssel. Megbeszéltük terveinket, ismerkedtünk a technikával, tanácsokat adtunk egymásnak, segítettünk a kivitelezésben, s mikor elkészült a mű, nagy izgalommal néztük meg. Ezek a filmek a környezetünket, azokat a gondokat, problémákat mutatták be, amelyeket közvetlenül érzékelünk, láttunk. A filmes klub tulajdonképpen egy közösség volt, közösségi életet éltünk. Alkotótáborok, fesztiválok, kirándulások, művelődés: mindez hozzátartozott a klubélethez.

Amikor 1981-ben átadták a mai Szabadság téren az új művelődési ház épületét, nagy örömeinkre mi is helyet kaptunk benne. Ezentúl nem „albérlők” voltunk, hanem (ha nem is tulajdonosok, de legalább) „főbérlők”. Állandó helyet kaptunk az első emeleten, a 17-es szobában. Szobának neveztük, pedig több helyiségből állt: volt benne egy kis előtér, amelyből nyílt a klubhelyiségnek kinevezett teakonyha, a sötétkamra, és volt még egy kis raktárhelyiségünk is. Nagy örömmel vettük birtokba új helyünket. Örömeinknek több oka is volt. Egyrészt most már egy helyen tarhattuk egyre gyarapodó eszközállományunkat, másrészt, mivel a 17-es szobában csak mi voltunk, bármikor bemehettünk, nem kellett máshoz (legfeljebb az épület nyitva tartásához) igazodnunk.

Új helyünkön azért nem vettünk fel új szokásokat. A klubélet folyt a megszokott mederben. Továbbra is hétfőnként találkoztunk (pedig már volt ezen a napon is műsor a tévében), s továbbra is filmezéssel foglalkoztunk. A 80-as évek közepétől, a videotechnika megjelenésétől aztán egyre többet néztünk filmet: sajátjainkat és másokét is. Ezeket megbeszéltük, kielemeztük, így a szórakozás mellett tanultunk is.

Azért felvettünk egy új szokást is. Közösségünket azzal is erősítettük, hogy közös névnapozásokat tartottunk. Ezek az elmaradhatatlan koccintás mellett kezdetben zsíros kenyér és hagyma volt a „menü”, majd eljutottunk a hurka-kolbászig. De nem ez volt a lényeg: egyszerűen együtt voltunk, és jól éreztük magunkat egymás társaságában.

2011-ben megtudtuk, hogy az épület hamarosan felújításra kerül, mindenkinek ki kell költöznie belőle. Mi a Városmajori Művelődési Ház mellett döntöttünk, és szerencsére kaptunk is helyet. Igaz, megint csak „albérletben”... Nem tudtak állandó helyet biztosítani számunkra, azaz gyakran más terembe kényszerülünk. Ez akkor különösen kínos, ha filmvetítést tervezünk, de a kapott helyiség mérete és berendezése nem teszi ezt lehetővé.

Ráadásul megszokott „klubnapunkon” is változtatni kellett, ugyanis hétfőre már nem férünk be. Így lett az egyesület találkozási napja a szerda, még hozzá (szintén helyhiány miatt) minden második hét szerdája. De nem panaszkodunk: vannak olyan egyesületek, akik rosszabbul jártak, azóta már a sokadik helyen vannak. A mi helyünk biztos, bár évről évre külön szerződést kell kötnünk a használatra.

Mivel nincs állandó helyiségünk, a felszerelésünk tárolása sem megoldott. Egy részét zárható szekrényekben helyeztük el, értékesebb, még tárgyi eszközként nyilvántartott részét viszont az elnökség tagjai „raktározzák”. Ez pedig megnehezíti az egyesület tagjai számára, hogy egy-egy filmezésre megkapják ezeket az eszközöket. Nem elég elkérni, fel kell keresni annak a lakását, akinél az adott eszköz van, s oda is kell visszavinni.

Látszólag tehát rosszabbul jártunk a Városmajori Művelődési Házzal. Hogy mégsem érezzük így, annak egy különleges oka van: a művelődési ház udvarán szalonnasütő helyet alakítottak ki, amelyet (előzetes bejelentés után) minden olyan egyesület használhat, amelynek helye van az épületben. Ez pedig nagy vonzerőt jelent tagságunk számára, hiszen városi körülmények között, gyakran emeleten élőknek egy ilyen alkalom különös varázssal bír. Ki is használjuk a lehetőséget: évente két alkalommal, tavasszal és ősszel közös szalonnasütést rendezünk. Ilyenkor mindig jó a hangulat, az evés-ivás mellett jókat beszélgetünk, s nem csak az egyesület ügyeiről vagy a filmezésről.

Egyesületi napokon, azaz a nyári szünet kivételével minden második hét szerdáján találkozunk, s általában nyolcan, tízen, de gyakran többen is megjelenünk. A programot előre megbeszéljük. Ez lehet filmvetítés s a film megbeszélése, ismerkedés az új eszközökkel, előadás, amelyre valamelyik tagunk előre felkészült, de ezeken az alkalmakon döntünk az alkotótáborok helyszínéről, a közös filmforgatásokról, a stábokról, vagy éppen egy kirándulás résztvevőiről.

Az utóbbi években ugyanis kirándulgatunk is: hol alkotótábor keretében, mint Erdélyben (amikor megnéztük például a Gyilkos-tavat és a Békás-szorost), hol más egyesületekhez csatlakozva. Idén például már jártunk Egerben és Diósgyőrben is. Ezek a kirándulásokon fotózunk, filmezünk, s az elkészült alkotásokat be is mutatjuk egymásnak. De nem csak vetítünk, élménybeszámolókat is tartunk, ahol olyan benyomások is szóba kerülnek, amelyek nem fértek be a filmbe.

Az egyesület életében törvényileg előírt programpont az éves közgyűlés. Természetesen ennek is eleget teszünk. A közgyűlésen fogadjuk el az előző év beszámolóját, benne a mérleggel és a közhasznúsági melléklettel. Ekkor szoktunk dönteni az év legfontosabb feladatairól, köztük a pályázatok benyújtásáról is. Háromévente tisztújító közgyűlést is tartunk. Tagjaink igazán aktívak: még nem volt olyan közgyűlésünk, amelyet határozatképtelenség miatt meg kellett volna ismételnünk. A közgyűlést is, ahogyan az egyesületi napokat a Városmajori Művelődési Házban tartjuk.

Új helyünkön a közös névnapozás szokásával felhagytunk. Ennek több oka is van. Egyrészt az egyesület taglétszáma állandóan növekszik, tehát a névnapok összehangolása egyre nagyobb feladatot rótt a vezetőségre; másrészt a bizonytalanság, hiszen elképzelhető, hogy a kiválasztott napon egy olyan helyiségbe kényszerülünk, ahol még leülni is alig van helyünk. Az új helyen tehát új szokást vettünk fel, s ez az eltelt évek alatt immár hagyománnyá vált: minden év elején évindító bulit rendezünk.

Az évindító buli immár szintén hagyományossá váló helye Sóstó. Egyik tagtársunk segítségével kibéreljük a rendőrségi üdülőt, s ott tartjuk egész napos rendezvényünket. Egész napos: hiszen délelőtt tíz körül érkezünk, s mikor utolsó tagunk is távozik, öt-hat felé jár az idő. S hogy közben mit csinálunk? Ha az időjárás engedi, nagy sétákat teszünk a tó körül, filmeket nézünk, beszélgetünk, s természetesen meg is ebédelünk.

A menü már hetekkel korábban téma a „klubnapokon”, amikor persze a tervezetés közben nagyokat nyelünk. Volt már toros káposzta, töltött káposzta, sztrapacska, halászlé, túrós csusza, de vörösboros marhapörkölt is. A szórakozást a különböző filmek biztosítják. Láttuk már például egy nemzetközi animációs filmfesztivál internetre feltöltött filmjeit, de gyakran nézzük meg saját alkotásainkat is. Ilyenkor általában a vidám témákat részesítjük előnyben, tehát jöhet a burleszk, a gag, a mulatságos fikciós film, de a filmforgatásokról készült werkfilmeket vagy a tábori életről készülteteket is gyakran megnézzük. Az utóbbiakban feltűnnek eltávozott társaink, akiket mosolyogva, vagy éppen fájó szívvel emlegetünk.

A beszélgetés során mindig szóba kerülnek az alkotótáborok: hol voltunk, hová megyünk, milyen filmet készítettünk. De ez már akkora téma, hogy megérdemel egy külön fejezetet...

Bogdányi Ferenc

ALKOTÓTÁBOROK

Az értelmező szótárak – internetes és nyomtatott – szerint alkotó az, aki szellemi vagy fizikai munkával tudatosan új alkotást teremt. Az alkotás – alkotó – fogalma kézen fogva jár a kreativitás fogalmával, mivel igazán alkotni csakis gondolati és gyakorlati-cselekvéses képességek sajátos összerendezettségével, azaz alkotókészséggel lehet és szabad. Ez az alkotókészség (kreativitás) fontos személyiségtulajdonság, hiszen az alkotási vágy a mindennapi viselkedésben, magatartásban is megnyilvánul. Elviekben az alkotókészség mindenfajta munkavégzés alapja kell, hogy legyen, művészeti tevékenységekben meg nélkülözhetetlen! Az alkotókedv pozitív fogalom, ha sokan nem így gondolják, akkor is az.

Tehát: mi alkotunk! Nem szégyelljük. Készítünk egymagunk s néhányadmagunkkal, vagy nagyobb csoportban, esetleg közösen filmeket. Fotózunk is – ezekből is lehet, sőt kell fotóklippet összerakni, a fotókat megmozgatni; illetve állófotók a mozgóképek közé is jók. Forgatókönyvet és forgatási tervvázlatot készítünk – valakinek ezt is kell. (Aki szerint ez nem alkotás, az álljon neki kisjátékfilmet vagy akár dokumentumfilmet forgatni ötlet nélkül, üres lapokkal, megtervezetlenül...) Vágunk és egyéb utómunkázunk: ez is alkotás! (Ez bizony a szerkesztés: általában „túlfogatjuk” a filmeket, pl. egy húsz percesnek szánt ismeretterjesztő filmhez 6-8 órányi anyagot forgatunk le. Persze nem egy kamerával, hanem három-négygyel, de ekkora anyagból kell kiválogatni a megfelelőt. Az, hogy megőrzésre méltót, nagy kifejezés, és nem is gondolunk bele, hogy tulajdonképpen ezt csináljuk: valakik általunk fogják megismerni a szerintünk érdekes eseményeket, helyeket.)

Néhány tagunk zenét szerez és ad elő.

Rajzolunk is, szabadkézzel és digitálisan. Erre már biztosan többen mondják, hogyan kerül a rajzolás egy filmes csapat tevékenységei közé? Úgy, hogy animációs filmeket is készítünk, továbbá helyszínvázlatokat is rajzolunk a jobb megértés végett. Jó ötlet lenne újfajta betűket rajzolni a címekhez, de ez még várat magára...

A fentiek egyértelműen alkotótevékenységek, azt viszont kevesen gondolják, hogy a szervezés is alkotás! Egy-egy alkotótábor megszervezése után, ha az alkotómunka a helyszínen beindul, a szervező-szervezők felszusszanhatnak – egy kicsit. Madách Imre hiába írta az Ember tragédiájában, hogy: „Be van fejezve a nagy mű, igen. A gép forog, az alkotó pihen. Év-millióig eljár tengelyén, Míg egy kerékfogát ujítani kell.” Ez a mi esetünkben nem áll: nem hogy évmillióig nem kell tábort újra szervezni, de az éppen aktuális tábor is állandó odafigyelést, újratervezést-szervezést igényel. Például a legutóbbi, a 2018-as esetében a helyi önkormányzat adott szállást s ebédet, viszont a vacsorát – nem panaszképpen mondjuk, hanem mint példát és ténytet – már nekünk kellett megszerveznünk. Jobban mondva a táborszervezőre – aki általában az aktuális elnök – néztek a többiek: és a vacsora? A vacsorát is megszerveztem, jelentem, internetes levelezéssel, aztán a helyszínen kiderült – aznap, vagyis azon naplementekor, vacsoraidőben –, hogy technikai okok miatt az adott étteremben nincs vacsora. Gyors telefonálgatás helyett gyors tájékozódás, azaz széjjelnézés. Milyen jó, hogy a tájházban fejeztük be a forgatást: mellette egy étterem! Ehettünk. Finom volt, árengedményt is kaptunk – köszönjük! Aztán éppen elégedetten hátradőlne már a szervező, mikor jön a kollegiális kérdés: „És sör lesz?” Na, igen! Sör a folyékony kenyér, a kenyér pedig az élet, tehát kell! Csakhogy: minden bolt nyugovóra tért. A szállás környékén szétnézett egy tanult kolléga, és talált folyékony kenyér csapoldát... Köszönjük neki! Lehetett nyújtózni, beszélgetni, régi táborokról sztorizgatni, régi, mennybéli tagokról megemlékezni – ősmagyar

szokás szerint, de csakis ezért kis sör is loccsant a pádimentumra –, aztán irány az ágy, a megérdemelt pihenés, mert reggel egy újabb forgatási nap kezdődik. Kezdődik, minden feladatával. Sirok esetében a várba újból bementünk, vágóképeztünk: a falak nem szaladtak el, de... riportot is szerettünk volna a látogatókkal. Mosolyogtak többen lelkesen a kameráinkba, de hogy beszéljenek... Végül egy hölgyvendég riporterünkre mosolygott, s lett riportalány.

A fenti felsorolásból látszik, a szervezés mekkora alkotás: több, vagy inkább rengeteg ismerős és ismeretlen tényezőt egy helyre, egy cél érdekében, úgy, hogy ott és akkor mindenkinek jó legyen, össze kell terelni. Hova menjünk, miért megyünk, miért oda megyünk, hova mehetnénk máshová és miért? Miért nem még újabb helyekre, mikor és hány fő akar jönni, vagy tud akkor jönni, hol a szállás-étkezés? Kocsicsapatok összeszervezése, forgatási terv, ebben kinek mi a szerepe, a partnerek felkeresése (önkormányzat, szálláshely, étterem, múzeum), technika rendbetétele, egyeztetése... Aztán: milyen lesz az idő? A túlzott napfény „kiégeti” a képet, a borús idő sírhatnákot okoz. Tehát milyen időt parancsoljunk? Vihar, vízözön nem jó – ez érthető, de túlzottan sok, vagy éppen kevés turista sem. (Túlzottan sok turista között elveszünk, ha pedig rajtunk kívül mások nincsenek, akkor kivel készítsünk riportot?)

Miután forgattunk s hazatértünk, a nyersanyagok összegyűjtése, egységes kimenetbe formálása következik. Narrációs szöveg megírása, narráció felvétele, vágás, zene, stb., stb. – mindaz, ami miatt alkotótáboraink vannak!

Senki ne rettenjen meg! Ez nem munkatábor, hiszen mindez nekünk örömet okoz. Felderíteni szép tájakat, érdekes emberekkel beszélni, a mi szemünkkel, kameránk által láttatni a világot. Alkotni! Letenni valamit az asztalra. Vagyis a DVD-lejátszóba, laptopokba. Elküldeni filmjeinket szemlékre s barátságos sajtóorgánumokhoz. Ezért csináljuk...

Az utóbbi idők emlékezetes alkotótáborai:

2003-2009-ig minden évben Csenger! A Szamos partján kószálás, a város és a vidék felfedezése, látogatás Nagygécre, a holt faluba. (Amikor az még nem volt kiépített nemzeti emlékhely, 4D-s mozival és ajándékbolttal...)

2006-2008 – Nyírbogdány! A Nyírség ízei, templomok, kúriák, a szalmazsák megtömése...

2009 – Csíkszereda! Erdélyország ízei, fényei, emberei. A Mikó-vár és a tusnádi pityókás kenyér...

2009 (ez jó évünk volt, sok táborral) és 2010 – Gávavencsellő! A Tisza-part, a helyi kastély, az emberek, a tokaji kirándulások...

2010-2012 – Felsősófalva! Erdélyország, sóvidék. Parajdi sóbánya, Szováta, hegyi legelők népe, sóbányászat és modern turizmus.

2013 – Dombrád! Tisza-part, fikciós filmkísérlettel, etűdökkel.

2013-2015 – Füzéradvány! A Károlyi-kastélyba 3 év alatt ötször hívtak minket! Végigkísérhettük a kastélypark átalakítását. De kirándultunk – kisvasúttal is – a környéken.

2016 – Boldogkőváralja! Vár, lovagok és egy királynő... (De ez már annyira bizalmas, mégis csak egy királynőről van szó...)

2017 – Füzér! A megújult büszke vár...

2018 – Sirok! Barlangvár a felhők felett. Gyönyörű táj, ezeryi legenda...

A táborok szervezői az egyesületi elnökök voltak. A régi időkben L. Nagy László, azután Szitha Miklós együtt a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Intézettel, amely támogatott bennünket. Ott az igazgatókat és Matyasovszki Józsefet kell kiemelni, segítségüket a szervezésben, az anyagi eszközök megteremtésében. (Pl. az erdélyi kirándulásainkat kisbusszal, benzinnel és szállással támogatták pályázati pénzeiből, de támogatták a csengeri táborokat is.)

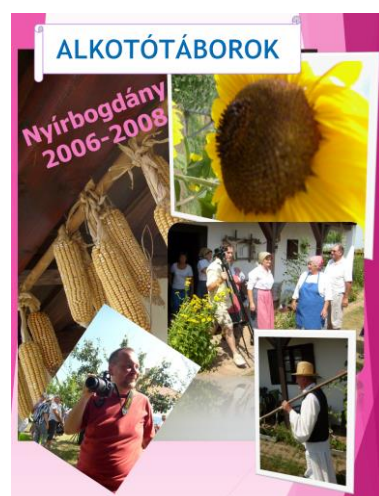
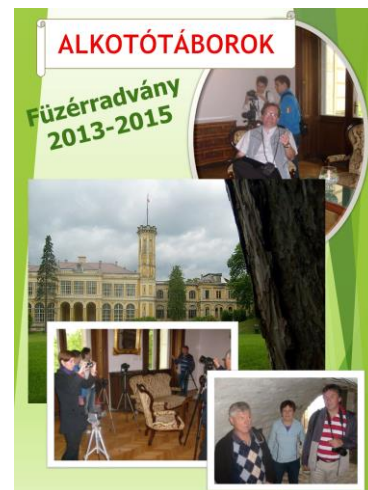
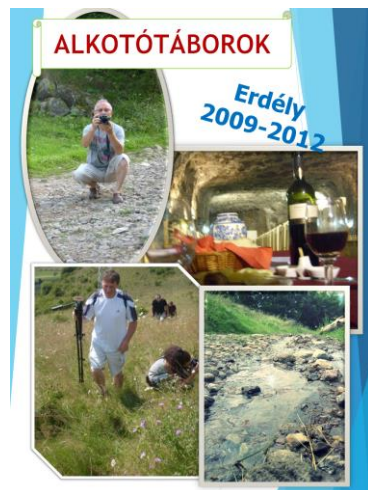
A nyírbogdányi tájház „atyja” Bogdányi Ferenc, aki természetesen, hogy a tájházában tábort szervezett egyesületének. Köszönjük az önkormányzat és Balogh Tibor Zoltán polgármester úr segítségét is.

2009-től az új egyesületi elnök, Petrusák János szervezésében kezdte felderíteni csapatunk a szép tájakat, értékeket. Gávavencsellőn Dr. Karakó László polgármester úr segítségével, Dombrádon a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat üdülőjét használva, Füzérradványban a Forster Központ és az ÉszakErdő ZRt. segítségével lehettünk. Szállás a kastélypark pavilon-apartmanjaiban, esti séták a csodás parkban, egy másik alkalommal szállás a senyői vadászházban, s a felejthetetlen őz- meg vaddisznópörkölték...

Boldogkőváralján köszönet Zavodni Ferenc polgármesternek és a Tekerjes fogadónak, továbbá az Enyh-Hely vendégháznak. Füzéren Horváth József polgármesternek tartozunk köszönettel a sok segítségért, Sirokon pedig Tuza Gábor polgármesternek, aki kiváló riportalany is volt.

Reméljük, hogy a fenti sor nem szakad meg, és még sok alkotótáborban alkothatunk...

Petrusák János

FILMJEINK

A filmekkel foglalkozó szakirodalom megkülönbözteti a fikciós és non-fikciós filmeket. A fikciós filmnek (magyar kifejezéssel: játékfilmnek) kitalált története, cselekménye van, melyet profi vagy amatőr színészek játszanak el. A non-fikciós filmek ezzel szemben a valóságot mutatják be. Ide sorolják a híradós műfajokon kívül a dokumentumfilmeket.

A dokumentumfilm széles kategóriája azon filmeknek, amelyeknek célja a valóság „dokumentálása”. Ez lehet vizuális ábrázolás is szavak, cselekményes történet nélkül; de leggyakrabban valós eseményekről és emberekről szól, tényeken alapul. Más szavakkal: megtörtént eseményekről, valóságos személyek, közösségek életéről, konfliktusairól, a tudomány, a művészetek egy-egy fontosabb vagy érdekes problémájáról, eredményeiről tudósít tényszerűen, pontosan, szándéka szerint objektíven. Legismertebb műfajai: portréfilm, koncertfilm, természetfilm, útifilm, ismeretterjesztő film és werkfilm. Némelyiknek a nevében van jelentése, hiszen miről is szólhatna egy koncertfilm, ha nem valakinek vagy valamelyik együttesnek a koncertjéről. A természetfilm is nevében hordozza jellegét: egy adott tájegység növény- és állatvilágának, vagy egy adott állatfaj minél részletesebb bemutatására szolgál. Az útifilm valamilyen útról, túráról szól, bemutatva a résztvevőkön kívül a látnivalókat is. A portréfilm egy személyiségtípus vagy egy konkrét személy bemutatására szolgál, egy jellegzetes vagy tanulságos életutat kísér végig, de bemutathatja az életút egy kiemelkedően fontos szakaszát is. Az ismeretterjesztő film a nagyközönség számára is érthetően, ám tudományos pontossággal dolgozza fel a tudomány és a művészetek valamely fontos vagy érdekes részproblémáját. A werkfilm pedig tulajdonképpen filmnapló, amely bemutatja egy filmes produkció elkészítésének fontosabb állomásait és kulcsfiguráit.

Az egyes műfajok között nincs éles határvonal, átmeneti műfajok is léteznek. Könnyen elképzelhető, hogy egy útifilm „átmegy” ismeretterjesztő fimbe, mert egy érdekes látnivaló, pl. egy műemlék épület esetén nemcsak felhívja rá a figyelmet, nemcsak néhány felvételt közöl róla, hanem bemutatja múltját és jelenét is. Valamennyiben lehet riport is, sőt készíthetünk önálló riportfilmet is.

Aztán vannak olyan műfajok is, amelyek, bár non-fikciósak, nem illeszkednek a dokumentumfilmek közé. Ilyen például a kísérleti film és az etűd. A kísérleti film valamely új formanyelvi elem, technikai eljárás, esetleg elbeszéléstani ötlet kipróbálására, kimunkálására születő, többnyire rövid filmalkotás; az etűd pedig intim, költői kisfilm, amely elsősorban az emberi bensőben lezajló folyamatok képi ábrázolására vállalkozik.

Különleges kategória az animációs film. Lehet fikciós és non-fikciós is, lényege, hogy animációból (rajzból, bábból, komputeranimációból) áll. Ugyancsak különleges (besorolhatatlan) a geg, ami helyzetkomikumon alapuló csattanót jelent, hosszabb változata, a burleszk (olyan bohózatfajtát jelöl, amely képtelen helyzetekre, torzításokra, kiélezett helyzetkomikumokra épít), valamint a klip, ami gyors képvágásokkal készült rövidfilm.

Az amatőr, műkedvelő filmesek nagy része családi (ünnepnapokról, kirándulásokról szóló) filmekkel kezdte alkotói tevékenységét. Aztán, legalábbis klubunk tagjainál, jöttek a dokumentumfilmek. Ezek kezdetben még tényleg csak dokumentáltak. Elnézve a régi felvételeket, találunk köztük május elsejei felvonulásról, vagy éppen a hivatalban lévő miniszterelnök nyíregyházi fogadtatásáról készültet is. Később ezekre a dokumentatív jellegű filmekre felirat került, majd zenei aláfestést is kaptak.

Technikai eszközeink fejlődésével szélesedett filmjeink műfaji kínálata is. Az előzőekben bemutatott filmes kategóriák szinte minden műfajában készítünk filmeket. Készítünk útifilmeket (Csordás, Takács – Császár), portréfilmet (Bogdányi, Petrusák), ismeretterjesztő filmet (Petrusák – Bálint), werkfilmet (Nagy), kísérleti filmet (Alapi), etűdöt (Koncz), még fikciós (Papp) és animációs filmet (Petrusák, Bogdányi), sőt burleszket is (Bogdányi). Ebből úgy tűnik, mindenkinek van egy-két kedvenc műfaja, pedig nem így van: egyesületünk tagjai nemcsak egy-egy műfajban, hanem nagyon sokban alkotnak. Bizonyítékul álljon itt néhány filmográfia, azaz néhány társunk eddigi filmjeinek gyűjteménye.

(A filmek címén, készítési idején, percben megadott hosszán, műfaján, esetleges alkotótársán kívül jelöltük a különböző filmszemléken díjat nyert alkotásokat. *Dőlt betűvel a megyei vagy regionális filmszemlén, vastag betűvel az országos vagy nemzetközi szemlén, aláhúzva a több szemlén díjazottakat.*)

BOGDÁNYI FERENC

<i>cím</i>	<i>készült</i>	<i>hossz</i>	<i>műfaj</i>	<i>alkotótárs</i>
Március (fekete-fehér)	1968	8	etűd	Bálint Pál
Debrecenbe... (ff)	1968	10	úti	
Vurstli (ff)	1969	8	dokumentum	Bálint Pál, Jávor László
Franciska az erdőben (ff)	1970	7	családi	Baraksó Erzsébet
Vietnam (ff)	1970	12	dokumentum	Szabó Géza
Három aranyásó (ff)	1970	5	burleszk	Bálint Pál
Etűd	1971	4	animációs	Baraksó Erzsébet
Reffenetes emberek (ff)	1971	5	dokumentum	Szitha Miklós, Bálint Pál
Tea (ff)	1972	4	dokumentum	Bálint Pál
Győri utunk (ff)	1972	15	úti	Nyíri AFK
Lepel (ff)	1972	3	animációs	Bálint Pál
Sanyi bácsi (ff)	1972	7	portré	Nyíri AFK
Siker (ff)	1972	4	animációs	Baraksó Erzsébet
A rászédett rászédő (ff)	1973	8	burleszk	Csősz Sándor
Gyümölcskarnevál	1974	5	dokumentum	Nyíri AFK
Inci	1975	8	családi	Bálint P., Baraksó E.
Búza tér	1975	11	dokumentum	Sípos Béla
<u>Kisdobos vagyok</u>	1976	7	dokumentum	Bálint Pál
<i>Rákóczi Boriban született</i> (ff)	1976	8	dokumentum	Kovács Zoltán
<i>Juniorok vaspapucsban</i>	1976	14	dokumentum	Nagy T., Dobránszki Gy.
Élet	1976	4	etűd	Nyíri AFK

Baku '78	1978	25	úti	Bálint Pál
Vad dolgok	1978	5	animációs	Bálint Pál
Rzesow	1978	12	úti	Bálint Pál
<i>Láttam a prágai várat</i>	1979	25	fikciós	Bálint Pál, Csősz Sándor
Szabó János	1980	22	portré	Bálint Pál
Ecset helyett ujjal	1980	30	portré	Nyíri AFK
Alkalmatos hely	1980	15	dokumentum	Nagy Tibor
Nyírség rali	1981	25	dokumentum	Nyíri AFK
<i>Diófás utca</i>	1981	24	dokumentum	Nyíri AFK
Memento anno	1982	30	riport	Nyíri AFK
Sanyika, Csilluka ballag	1982	40	riport	Nyíri AFK
M3 az abroncsgyárban	1983	12	ismeretterjesztő	Dobránszki Gy., Bálint P.
Thermovízió	1984	14	ismeretterjesztő	Szitha Miklós
<i>Hogy mindenki boldoguljon</i>	1985	32	riport	Szitha Miklós
<u><i>Az építmény</i></u>	1989	12	dokumentum	Bálint Pál
Drautkoszorú	1990	2	dokumentum	Bálint Pál
Jómunkásemlő	1990	4	dokumentum	Bálint Pál
Országzászló tér 1990	1990	21	dokumentum	Csordás László, Bálint Pál
<i>Elégséges védelem</i>	2002	7	dokumentum	Csordás László, Bálint Pál
<i>Földiekkel a kispadon</i>	2006	32	riport	Csordás L., Kiss J.
Csengeri focipalánták	2007	15	riport	Ráthy T., Konyári L.
<u>A vadőr és az elvtársak</u>	2008	14	riport	Csordás László, Kiss János
The meloaneter	2009	9	etűd	Csordás László
<u>A csángó zenész</u>	2009	35	portré	Csordás László, Kiss János
<i>Folytassa, Janikám!</i>	2009	5	burleszk	Petrusák J., Koncz A.
A tusnádi pityókás kenyér	2009	30	riport- dokumentum	Csordás László, Kiss János
Életemben, halálomban	2010	13	dokumentum	Kiss J., Kissné Harman J.
<i>A kincses Kodáros alján</i>	2010	21	riport- dokumentum	Lipcsák É., Takács E.
Tófalviék műhelyében	2010	12	riport	Lipcsák Éva, Sikolya Tibor

<i>Ami a közvetítésből kimaradt</i>	2012	13	dokumentum	Csordás László
A magyar kultúra napja 2013	2013	19	dokumentum	Papp Andrea
Időutazás	2013	12	dokumentum	Bálint Pál
<u>V/Érpatak</u>	2013	26	riport- dokumentum	Csordás László
<i>Egy lány</i>	2015	11	fikciós	Bálint Pál
A lanovka érkezése	2016	6	etűd	Bálint Pál
<i>Tutajozás a Dunajecen</i>	2016	32	dokumentum	Bálint Pál
Pillanatok	2016	34	dokumentum	Bálint Pál
<i>Templomunk</i>	2017	4	etűd	Csordás László
Utazás Dél-Erdélybe	2017	65	úti	Bálint Pál

CSÁSZÁR ISTVÁN – TAKÁCS ERZSÉBET (mivel valamennyi filmjüket közösen készítették, ezért kis filmográfiánkban is együtt szerepelnek)

<i>cím</i>	<i>készült</i>	<i>hossz</i>	<i>műfaj</i>	<i>alkotótárs</i>
A Hegyköz szívében	2013	22	ismeretterjesztő	Csordás László
<u>Barangolás a Zemplénben Tompa Mihály nyomában</u>	2014	10	ismeretterjesztő	Csordás László
Barangolás a Zemplénben: Az Izra-tó és környéke	2016	16	úti	Lipcsák É., Csordás L.
<i>Egy Kárpátaljai település: Körösmező</i>	2017	28	úti	Csordás L., Nagy D.
<i>Világháborús emlékek Körösmező környékén</i>	2017	10	ismeretterjesztő	Csordás L., Duró T.

IFJ. KISS JÁNOS

<i>cím</i>	<i>készült</i>	<i>hossz</i>	<i>műfaj</i>	<i>alkotótárs</i>
Életkép	2003	4	etűd	Kiss János
Aratónap	2003	24	dokumentum	
<i>A város másik oldala</i>	2003	33	dokumentum	
Szatmárcsekei csávók	2005	15	dokumentum	
Párizsban szép a nyár	2007	21	úti	Kiss János
Bátorliget	2007	6	úti	Kiss János
Csengeri Múzeum	2007	13	ismeretterjesztő	Kissné Harman Judit
Anno	2007	6	etűd	
Rohodi szeméttelép	2007	6	dokumentum	Kiss János
Barangolás Erdélyben	2007	14	úti	
Magyarab	2007	8	fikciós	Petrusák J., Koncz A.

Kirándulás a Mátrában	2008	23	úti	Kiss János
Street Boys	2008	5	etűd	
Palicz Juliska néni	2008	15	portré	
Pihenés előtti beszélgetés	2008	7	riport	Kiss János
<i>Pulyaszedő</i>	2008	7	portré	Kissné Harman Judit
Festek és mesélek	2009	12	portré	Kissné Harman Judit
Scotland Auchterarger	2009	20	úti	
Jolánka néni	2009	10	portré	Petrusák János, Kiss János
The brick Lane market in London	2010	4	etűd	
Jerome	2010	13	portré	Szabó Krisztián
<u>Hazataláltam</u>	2010	17	riport- dokumentum	Kissné H. J., Csordás L.
<i>Akiket befogadtak</i>	2010	4	dokumentum	
St. Albans Market	2015	8	úti	
Szent István Gimnázium és Szakgimnázium	2017	7	ismeretterjesztő	
<i>Aranyos Dombi Lovastanya</i>	2017	6	dokumentum	

KONCZ ANDRÁS

<i>cím</i>	<i>készült</i>	<i>hossz</i>	<i>műfaj</i>	<i>alkotótárs</i>
Kő, halom	1998	6	etűd	
<i>A Megyer-hegyi tengerszem</i>	1998	5	etűd	
<i>A sebhelyes, a zöldfülű és a kibic</i>	1999	3	természet	
Integrációs vitorlástábor	2000	25	dokumentum	
<i>A békeesség szigetén</i>	2001	32	riport	Petrusák János
<u>Képesek</u>	2001	25	dokumentum	
Tanács	2001	1	etűd	
Országút és ösvény	2002	1,5	etűd	
Szent ámulással	2002	33	portré	
<i>Szennylesen</i>	2002	17	dokumentum	Matyasovszki József
Téli tanács	2002	1	etűd	
<i>A „remete”</i>	2003	47	portré	

<i>A Szuhányiak nyomában</i>	2003	20	dokumentum	
Csángóföldön	2003	20	dokumentum	
<i>Emlék a paradicsomból</i>	2003	4	etűd	
<i>Ha a hajnal hasad</i>	2003	5	etűd	
<i>Sose veszítettem el a hitem</i>	2003	16	portré	Matyasovszki József
<i>A tyukodi istenes poéta</i>	2004	18	portré	Matyasovszki József
Csendes csodák	2004	3	etűd	
<i>A sebhelyes, a zöldfülű és a kibic II.</i>	2005	5	természet	
<i>Hajnali fények</i>	2005	5	etűd	
<i>Otthon helyett Otthon</i>	2005	34	dokumentum	
<i>Sándor bácsi</i>	2005	25	portré	
Szalmazsákos éjszakák	2005	27	ismeretterjesztő	Petrusák János
<i>A csodadoktor</i>	2006	38	portré	
<i>Levéltánc</i>	2006	1	etűd	
<i>Ami megmarad</i>	2007	5	etűd	
<i>Elveszítetetlen öröm</i>	2007	2	etűd	
<i>Magyarab</i>	2007	8	fikciós	Petrusák J., ifj. Kiss János
<i>Színek álmodója</i>	2007	22	portré	Matyasovszky József
<i>A tojástól a rántott húsig</i>	2008	33	dokumentum	Matyasovszky József
<i>Vizesblokk</i>	2008	10	természet	
<i>A gyülekezet nagymamája</i>	2009	46	portré	
<i>Áldjátok az Urat</i>	2009	21	etűd	
<i>Kék</i>	2009	2	etűd	
<i>Volt egy esély</i>	2009	5	dokumentum	
<i>Tengertánc</i>	2010	5	etűd	
<i>Fagyos világ</i>	2011	5	etűd	
<i>Magyarok Körösmezőn</i>	2011	60	dokumentum	
<i>Plitvice</i>	2012	5	etűd	
<i>Máltai pillanatok</i>	2013	5	etűd	
<i>Márti néni</i>	2014	34	portré	

NAGY TIBOR

<i>cím</i>	<i>készült</i>	<i>hossz</i>	<i>műfaj</i>	<i>alkotótárs</i>
Első magyar popfesztivál	1973	12	riport- dokumentum	Hajnal J., Kárpáti T.
IV. Bükk Kupa	1973	18	dokumentum	Kárpáti T., Vörös E.
Lakótelep	1974	9	fikciós	Módlí Csaba, Nagy Tibor
Bolgár tengerparton	1974		úti	
Lépcsőn	1974	3	animációs	Bakallár György
Az elmúlás szobrai	1975	10	dokumentum	Bíró Attila
<i>Juniorok vaspapucsban</i>	1976	14	dokumentum	Bogdányi F., Dobránszky Gy.
<i>Ami volt, ami van: Enikő</i>	1980	16	családi	
<i>A lélek kövei</i>	1982	19	portré	Horváth Miklós
Közép-európai (IBUSZ) körút	1983	22	úti	Bálint Pál
<i>Hétfégyi nyári mulatság</i>	1983	10	dokumentum	Horváth M., Kovács Z.
Homage nyíregyházi szecesszió	1984	5	etűd	
Filmjegyzet egy erdélyi utazásról	1985	30	dokumentum	Horváth Miklós
<i>Nyár van</i>	1986	6	családi	
<i>Unica '86, Tallin</i>	1986	16	úti	
Tátrai teelés	1986		családi	
1987. március 15. Ünnepszeg Níregyházán	1987		dokumentum	
Cannes-i nyaralás	1988		családi	
„Emlékezni kell” Szoboravatás Nyíregyházán	1991	28	dokumentum	
Tenisztúra Luganóba	1992		dokumentum	Pázmándi József
Amerika nyugati partvidékén	1995		úti	
Bokrétaűnnepe (Expo 2000, Hannover)	2000		riport- dokumentum	Hegedűs Á., Olasz B.
Légi- és Űrszalón. Párizs, Le Bourget	2001		dokumentum	Formanek Ferenc
Izlandi emlékek	2002		úti	
Nyugodj békében. In memoriam Takács János	2017	10	dokumentum	Homoki M., Vörös E.
Fűzér vára	2017	27	werk	

PETRUSÁK JÁNOS

<i>cím</i>	<i>készült</i>	<i>hossz</i>	<i>műfaj</i>	<i>alkotótárs</i>
Soltész Albert	2000	38	portré	Szuhányi Pál
<i>A békeesség szigetén</i>	2001	32	riport	Koncz András
Holtperem	2004	17	ismeretterjesztő	
Csengeri virágok	2004	5	humoros klip	
<u>Szalmazsákos éjszakák</u>	2005	27	ismeretterjesztő	Koncz András
<i>Janikám!</i>	2005	5	geg	
<i>Csepp-lin</i>	2006	7	geg	
Magyarab	2007	8	fikciós	Koncz A., ifj. Kiss J.
<i>Holtperem II.</i>	2008	22	ismeretterjesztő	
<i>Csendespart</i>	2008	10	etűd	
Mikó-vár	2009	35	ismeretterjesztő	
Cserepek lánya	2009	25	portré	
Jolánka néni	2009	10	portré	ifj. Kiss János
Tizadob ékköve	2010	35	ismeretterjesztő	Csordás László
A két legenda – Grosics és Buzánszky	2010	35	portré	
Parajd sója	2010	25	ismeretterjesztő	Csordás László
<i>Parajdi fekete lyuk</i>	2011	7	kísérleti	
Legendás kastélypark: Betlér	2012	17	ismeretterjesztő	
Egy kastély – Régen ma és holnap	2012	30	ismeretterjesztő	Csordás László
A játék	2012	1,5	animációs	
Tegnapok és holnapok	2014	25	ismeretterjesztő	Csordás László
Lakat és pókháló	2014	32	ismeretterjesztő	Csordás László
<i>Tegnap a mában</i>	2015	23	ismeretterjesztő	Bálint Pál
<u>A Tett</u>	2015	8,5	fikciós	Csordás László
Egy boldog kő: Boldogkő	2016	28	ismeretterjesztő	Bálint Pál
<i>Egy büszke vár: Füzér</i>	2017	26	ismeretterjesztő	Bálint Pál
<i>Zé úr vásárol</i>	2017	16	fikciós	Nyíri AFK
Barlangvár a felhők felett	2018	23	ismeretterjesztő	Bálint Pál ifj. Kiss János

Egyesületünk tagjai nem csak magukban, esetleg egy-két alkotótárral filmeznek, készülnek közös filmek is, melyekben nyolc-tíz, gyakran még több tagunk is részt vesz. Ilyenkor mindenki azt a feladatot végzi, amelyhez a legjobban ért. Ismeretterjesztő filmek esetén például szükség van előzetes anyaggyűjtésre (Gonda), előkészítő szervezésre (Petrusák), a helyszínen operatőrökre (Bálint, Kiss, ifj. Kiss, Bogdányi, Nagy,

Csordás, Papp), riporterre (Petrusák), állófotósokra (Sikolya, Kissné, Horváth, Révész, Szabó), hangtechnikára (Gonda), naplóvezetőre (Papp), hazatérésünk után vágókra (Csordás, Bálint), szerkesztő-rendezőre (Petrusák). S akkor még nem is beszéltünk a narrátorszövegről és a zenéről, amelyet művészbarátaink segítségével oldunk meg. Természetesen a stáblista nem tartalmaz ennyi nevet, hiszen ez attól függ, kik vettek részt a forgatáson, azaz kik voltak ott az alkotótáborban.

Néhány éve még nagyobb fába vágtuk a fejszénket: fikciós filmeket is készítünk. Ez is közös munka, egyesületünk tagságának jó része részt vesz benne, ráadásul nem csak filmesként, hanem színészként is. Két ilyen (számunkra) nagyobb lélegzetű film készült: A Tett és a Zé úr vásárol. Mindkettő forgatókönyvét Petrusák János írta, ő is rendezte a filmeket. Alkotóként közreműködött a fent felsoroltak jó része, színészként is többen (Sikolya, Bogdányi, Hajzer, Révész, Szabó, Horváth).

Azt szokták mondani, ha már egyvalakinek, nevezetesen az alkotónak tetszik az elkészült mű, az már jó. Hát nekünk, mint alkotóknak, tetszenek a filmjeink. Szerencsére nem csak nekünk, hanem a különböző filmszemlék zsűrijének is. A teljesség igénye nélkül néhány díjnyertes filmünk: I. díjat kapott a IV. Kelet-magyarországi Amatőrfilm Szemlén Kurecskó István filmje, a Színek és évek; szintén I. díjas lett a XXII. Országos Amatőrfilm Fesztiválon Kurecskó István és Dobránszky György Elrejtettem, megégettem című portréfilmje; II. díjat nyert a IX. Kelet-magyarországi Amatőrfilm Szemlén Nagy Tibor filmje, A lélek kövei; a XIV. Néprajzi Amatőrfilm Szemlén I. díjat kapott Szitha Miklós filmje, A kenyér; az Országos Diák Amatőrfilm Pályázaton Bronz diplomát kapott Batári Edina és Lipcsák Éva Randi című játékfilmje. Csordás László filmjei közül a Daruvonulás a Hortobágyon nemcsak megkapta a zsűri különdíját a 2008-as országos filmszemlén, hanem díjat nyert a Finnországban megrendezésre kerülő Wildlife Vaasa Nemzetközi Filmfesztiválon is. Petrusák János filmjei közül a Boldogkőváraljáról készített ismeretterjesztő film (Egy boldog kő: Boldogkő) a VIII. Országos Független Helytörténeti Dokumentumfilm Szemle I. díját, A Tett pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei filmszemle Fődíját és a Magyar Halivúd nemzetközi filmszemle Ezüst oklevelét kapta. Telefonon és interneten is kapunk visszajelzéseket, hogy mennyire tetszett, milyen jó volt egy-egy filmünk. A személyesen közölt vélemények közül álljon itt három:

Kéry Péter operatőr, filmszemlék zsűrielnöke: évről évre nagy, sokszor ugrásszerű a fejlődés.

Halkóné dr. Rudolf Éva önkormányzati képviselő: a filmek vetekedhetnek a Duna tévén bemutatottakkal.

Tormássi Géza önkormányzati képviselő: el kellene gondolkozni azon, hogy elhagyjuk az egyesület nevéből az amatőr jelzőt...

*Petrusák Magdolna
(továbbá a filmográfiák szerzői)*

FORGATÁSI TERVVÁZLAT

Ha forgatásra készülünk, különösen, ha ismeretterjesztő film forgatására, célszerű előtte tervvázlatot készíteni. Ez különösen akkor fontos, ha az a bizonyos film alkotótábor keretében, lakóhelyüinktől távol készül. A tervvázlatban meghatározzuk a film irányvonalát, a lehetséges riportalanyok körét, a legfontosabb kérdéseket, felállítjuk a stábokat. Mindezt az alkotótábor kezdete előtt hetekkel, hiszen azt a bizonyos tábor meg is kell szervezni: étkezési- és szálláslehetőséget kell találni, fel kell venni a kapcsolatot az önkormányzattal (ha meg akarjuk szólaltatni a polgármestert, ez kihagyhatatlan), és ha az adott műemléket nem az önkormányzat kezeli, akkor a kezelővel, illetve annak képviselőjével is.

Aztán eljön a nagy nap: indulhatunk! Előtte egy-két nappal általában kiderül, hogy az elképzelt stábok néhány tagja nem tud jönni betegség, munka vagy családi okok miatt. Semmi baj! Átszervezzük a forgatócsoportot. Ha be tud ugrani valaki a távolmaradók helyére, minden rendben, ha nem, a két csoportból egyet csinálunk, és drukkolunk, hogy annak az egy szem csoportnak mindenre legyen ideje...

Kezdődik a forgatás. A műemlék, esemény megvan, éppen csak az a riportalany hiányzik, akivel a film legfontosabb jelenetét képzeltük el. Ismét gyors átszervezés, újabb riportalanyok felkutatása.

Füzérradványon jártunk így, ahol a Károlyi-kastély parkjának átadásán vettünk részt. A tervek szerint ott lett volna a földművelési miniszter vagy a minisztérium egyik államtitkára, de más elfoglaltságuk miatt nem jöttek el. Ott volt viszont nagykárolyi Károlyi Sándor és felesége, Erzsébet asszony, akik nagyon kedvesen rendelkezésünkre álltak. Filmünk utolsó jeleneteiben ők nyilatkoztak: felidéztek a kastélyparkhoz és az épülethez fűződő emlékeiket, és elmondták, a park olyan lett, mint ahogy emlékeikben élt. Utólag azt mondtuk, nagy szerencsénk volt, a film ezzel még jobb lett, de akkor bizony nagy volt az izgalom, mi is legyen.

Szerencsére azért ritkán történik meg ez, tudunk beszélni tervezett riportalanyainkkal. Készítettünk már riportot többek között az Északerdő Zrt. vezérigazgatójával, a Forster Központ intézményfelelősével, a kastélyparkot tervező főmérnökkel (Tegnap a mában – A füzérradványi Károlyi-kastély parkjának megújulása), több polgármesterrel (Boldogkőváralja, Füzér, Sirok). Gyakran előfordul viszont, hogy a riportalany eltér az általunk kitalált fő csapástól, és másról kezd beszélni. Ez a más azonban olyan érdekes, hogy föltétlenül bele szeretnénk tenni a filmbe. Újabb feladat a szerkesztőnek: a beszélgetést úgy kell belerakni a filmbe, hogy illeszkedjen a korábban felvett jelenetekhez.

Az előbbiekből látszik, hogy a kigondolt terv és az elkészült film nem mindig és nem mindenben fedí egymást. Nézzünk erre egy konkrét példát!

Forgatási tervvázlat

EGY BOLDOG KŐ - BOLDOGKŐ

munkacím

Készítette: Petrusák János (felelős), MÚK újságíró (R1548)

A forgatáson résztvevő szervezetek: PegazusTv Média és Oktató Kft, NYÍRI AFK Egyesület, Alkotók Városmajori Klubja

Stábjaink az elmúlt években Füzérradványban forgattak, ahol munkánkat a támogató Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ és az ÉszakErdő Zrt segítette, ingyenes belépőkkel, étkezési- és szálláslehetőséggel /kedvezményekkel.

Az ott készült filmek több filmszemlén helyezést értek el, Petrusák János cikkét pedig a füzérradványi Károlyi-kastélyról és kertjéről a Várak Magazin 2015-ös évkönyve közölte.

Koncepció: Boldogkőváralja község az a magyar település – kérdés, hogy több ilyen létezik-e? – amely megvalósította az ősi jobbágy-parasztálmot: nem a várnak van faluja, hanem bizony a falunak van egy vára. Mivelhogy a község Boldogkő-vár tulajdonosa.

A film a falu és a tőle el nem szakítható vár múltjára-jelenére kérdez rá. Továbbá felvillantja a jövőndő fejlesztési lehetőségeit is.

Szeretnénk a polgármester úrral, a várbéli embereivel, a falu több lakójával – kiemelten a helybéli vendéglátósokat, szállásadókat – beszélgetni.

Bemutatva a falut, a várat és a község egyéb látnivalóit.

Mindezt külső-belső várképekkel, faluképekkel, több beszélgetőpartnerrel, fotóbetétekkel, lírai elemekkel képzeljük el.

Tervezett témák:

- Boldogkőváralja – Hol is van, mit mutat
- A falu és a vár kapcsolata régen és ma
- Boldogkő neve, és vára építése
- A nevezetes Boldogkő (híres emberek, akik itt megfordultak, nagy események, amelyek itt történtek)
- A közelmúlt: a vár, mint rom, majd turistaszálló
- A vár a falué! (Hogyan, miért, mikor?)
- Boldogkőváralja és környéke
- Séta a várban és a faluban. Azaz séta a múltban, a jelenben és elképzelni a jövőt

Mindezt a nagy feladatot több, egymással párhuzamosan dolgozó stábbal képzeljük el megvalósítani:

A.) stáb:

Riporter:	Petrusák János
Operatőr 1:	Bálint Pál
Operatőr 2:	Kiss János
Mozgó kamerás operatőr:	ifj. Kiss János
Állóképek 1:	Kissné Harman Judit
Állóképek 2:	Sikolya Tibor
Hang:	Gonda Ágnes
Naplóvezető:	Papp Andrea

B.) stáb:	
Riporter:	Szabó Erzsébet
Operatőr 1:	Csordás László
Operatőr 2:	Bogdányi Ferenc
Állóképek 1:	Takács Erzsébet
Állóképek 2:	Koncz András
Hang:	Császár István
Naplóvezető:	Sikolya Tiborné
Művészi fotók:	Révész Géza
Technikus:	Horváth Tünde
Helyszíni jog:	Bogdányi Ferencné, Dr.

A két stáb összesen: 18 fő

Narrátor:	Gyuris Tibor színművész
Zeneszerző:	Olajos Gábor gitárművész
Vágó:	Csordás László Bálint Pál
Könyvtári-levéltári kutatás:	Gonda Ágnes
Rendező-produkciós vezető:	Petrusák János

Tervezett forgatási napok:

2016. május 25. – délelőtti megérkezés után tervezett megbeszélés a riportalanyokkal/terepszemle, délután forgatás, esti felvételek

2016. május 26. – délelőtt-délután forgatás

2016. május 27. – pótlások: kimaradt kérdések, részletek, új felvételek

2016. május 28. – délelőtt: stábfotó (riportalanyok és stábtagnak együtt), délután hazautazás

A tervezett összes forgatott nyersanyag (5 kamerában) kb. 8 óra

A tervezett összes nyers fotószám: kb. 100 fotó

A tervezett, megvágott filmhossz: 15-35 perc

Ez volt a terv. S hogy mi lett belőle? Aki kíváncsi, az interneten megtekintheti! (Elérhetősége a Bemutatkozási lehetőségek című fejezetben)

Petrusák János
Petrusák Magdolna

FORGATÓKÖNYV

A forgatási tervvázlat és a forgatókönyv nem azonos. Forgatási tervvázlatot ismeretterjesztő filmekhez szoktunk készíteni, s ahogy a nevében benne van, csak terv, vázlat, amely menet közben változhat, és gyakran meg is változik. A forgatókönyv viszont fikciós filmekhez készül, s benne megtalálható a szereplők megszólalásán, párbeszédein kívül kinézetük, jellemük, valamint a különböző jelenetek helyszíne és annak berendezése is. Technikai forgatókönyvet nem készítünk, azaz nem írjuk meg előre, hogy hány kamerával forgatunk, melyik kamera mit vesz, hogyan világítjuk be a helyszínt. Ezeket a problémákat (a szövegek könyv ismeretében) a forgatás helyszínén beszéljük meg, s a vezető operatőr irányításával zajlik a felvétel.

Az irodalmi forgatókönyvet a forgatás napjára minden szereplő ismeri, gondolatban felépítheti a megformált alakot, elképzeli öltözködését, kellékeit, mozgását, beszédét. A filmfelvételen aztán kiderül, hogy mindez kevés: tudni kellene a szöveget is. Hát igen: a lámpaláz...

Így aztán a rendező irányításával az eredeti jeleneteket gyorsan kisebb, néhány mondatos jelenetecskékre bontjuk, azokat egyszer-kétszer elpróbáljuk, s felvétel. Ha nem jó, kezdjük előlről. Általában minden jelenetet (jelenetecskét) legalább kétszer felveszünk (gyakran más kameraállásból), hogy a filmbe biztosan jó anyag kerüljön.

Egyesületünk két fikciós filmet készített, mindkettő forgatókönyvét Petrusák János írta, s ő is rendezte a filmeket. Közülük A Tett című aratta a nagyobb sikert. Álljon itt most ennek a filmnek eredeti forgatókönyve:

A TETT forgatókönyv

© Petrusák János **PORSZEM A GÉPEZETBEN c. kisregénye alapján**
a forgatókönyvet írta: PETRUSÁK JÁNOS vezető forgatókönyvíró
és CSORDÁS LÁSZLÓ

SZEREPLŐK:

Kissfi Géza: volt népművelő, jelenleg biztosítási ügynök, kismemberi prototípus

Zoltán Zoltán úr: helyi vállalkozó, villatulajdonos

Osztályos József r. hadnagy: panyókára vetett zakós, aki szakzsargonban beszél

Csibész Máté r. őrmester: fiatal, feszülő izmú

Andika: rendőrségi fotós, életvidám nő

Tibi bá': életunt ősz rendőrségi nyomszakértő

Rendőrségi orvos: szemüveges, nyúzott arcú férfi

Rövid tartalom (premissza): 1990. július 5-e van, valahol Magyarországon. Már megvolt az országgyűlési választás, amelyen a jobboldal nyert, viszont a helyhatósági választás még hátra van. A rendőrség, a SZERV emberei mindig is az aktuális hatalomhoz viszonyultak, és mivel az úgynevezett szocializmusban nagyon ahhoz viszonyultak, ezért bizonyítani akarnak. Bizonyítani, mindenáron. Be, hogy ők mennyire értékes bűnüldözők minden időkben, minden rendszer számára. A kismember, Kissfi Géza biztosítási ügynök a kezükbe kerül egy TETT színhelyére betoppanva. A SZERV pedig győzni akar, mindenkor győzni, mindenáron győzni!

„Valakit úgyis muszáj lesz lezúzni!” – mondja az egyik rendőr. A kisemberi prototípusra **egy gyilkosságot akarnak rábizonyítani...**

(A forgatókönyv a **Filmes műhely Sára Sándorral pályázatán a Lakiteleki Népfőiskola segítségével lett fejlesztve – 2015-ben**)

1. BÜFÉ. KINT. DÉLELŐTT.

EGY ROSSZ UTCA. VALAMI FALATOZÓ, VAGY KOCSMA ELŐTERE. KÉT FÉRFI, KÉT KÜLÖNÁLLÓ, PADOS ASZTALNÁL. AZ ELSŐ ASZTALNÁL MUNKÁSEMBER. AZ ASZTALON SOKOL-RÁDIÓ, AFÖLÉ HAJOL.

A HÁTSÓ ASZTALNÁL KISSFI GÉZA. KUPOROG. A FÉRFI ELŐTT EGY FEHÉR CSÉSZE. ABBAN KÁVÉ, AZT KAVARGATJA.

ALUMÍNIUM KERETES MŰANYAG DIPLOMATATÁSKÁJA A LÁBÁNÁL. MÖGÖTTE GÖDRÖS KIS UTCA, MEG EGY KOPOTT HÁZ FALA.

A KAMERA KISSFI TÁSKÁJÁT, LETAPOSOTT CIPŐJÉT MUTATJA.

A KAMERA TOTÁL: A KÉT FÉRFIT MUTATJA, AKIK MAGUKKAL-DOLGAIKKAL VANNAK ELFOGLALVA, EGYMÁSRA NEM NÉZNEK.

A MUNKÁSEMBER CSAVARGATJA A RÁDIÓT.

A férfi (Kissfi Géza) a kávéba mered. Szomorúan bólogat. Majd sóhajjal felveszi a tejporos zacskót, nagy körülményesen kinyitja, majd óvatoskodva a kávéba önti. Aztán tovább kavar.

A háttérből, rádióhangok:

"Kossuth Rádió, Budapest. Ma, 1990. július 5-e van, kedd, Fatime napja. A pontos idő 9 óra. Híreket mondunk..."

(A rádió halkán a háttérben.)

KISSFI GÉZA
(maga elé)
Teszem, teszem.
(bólogat és tovább kavar, megpróbálja
a tejport elnyomni a csésze oldalán)
Már majdnem kész. Siker lesz
(a kamerába néz)
érezem!

A MUNKÁSEMBER FELNÉZ, ÉS KIKAPCSOLJA A RÁDIÓT.

KISSFI GÉZA
(felhörpinti a kávékat és határozottan
feláll)
Tegnap már voltam. Ma sikerülni fog.
(lenyúl a táskájáért)

Háttérben zenehangok. Kissfi Géza elindul a romos házak mellett.

2. VILLA ELŐTT. KINT. NAPPAL.

Kissfit a kamera bentről, a villából mutatja, egy függöny elhúzódik a kamera elől, és látni, hogy Kissfi bizonytalan léptekkel közeleg. Kissfi a kamera felé néz. A függöny visszaesik a kamera elé.

Kissfi felmegy a lépcsőkön a bejárat elé. Az ajtó nyitva, de azért Kissfi jól nevelten a csengő felé nyúl.

A KÉP MEGÁLL ÉS A CSENGŐRE MUTATÓ KÉZ MELLÉ A FALRA RÁÍRVA A CÍM:

A TETT

Kissfi betolja az ajtót.

A KÉP MEGÁLL, KISSFI HÁTÁRA RÁÍRVA:

**PETRUSÁK JÁNOS
ÉS CSORDÁS LÁSZLÓ
FILMJE**

3. VILLA. BENT. NAPPAL.

Kissfi bizonytalan léptekkel lépdél befele.

SZUBJEKTÍV KAMERA: AZ AJTÓKERETRE NÉZ, MAJD AZON ÁT BELÉPÜNK A SZALONBA. KÖRÜLNÉZÜNK: MINDENÜTT DRÁGA BÚTOROK. AZ ASZTALON KÖZÉPEN GAZDÁLKODJ OKOSAN TÁRSASJÁTÉK ÉS JÁTÉKPÉNZEK, TÖBB KÖTEG. KÖZÉPRE TÉVE NÉHÁNY VALÓDI PÉNZ.

Kissfi bizonytalanul megáll.

KISSFI GÉZA

Zoltán
(nyel)
Zoltán úr!

A kép megelevenedik: egy idősebb zakós, panyókára vetett zakóban (Osztyalos József r. hadnagy) és Kissfi mögül egy fiatal, feszülős zakós (Csibész Máté r. őrmester) ugrik elő.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER

(ordítva)
Maga, meg mit keres itt?!

KISSFI GÉZA

(visszafordul a hadnagy felé)
Huh, de megijesztettek!

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
(igazolványt villant)
Személyi igazolványt, forgalmit... izé, most
csak a személyi elég lesz.

KISSFI GÉZA
(megnyugodva)
Maguk rendőrök?

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(felsőbbbséggel)
Rendőrök vagyunk. És máris itt vagyunk!

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
Ez itt bűncselekmény helyszíne.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(Csibészre dörren)
A gyanús személynek nem árulunk el
semmilyen információt!

KISSFI GÉZA
Mi bajuk van maguknak énvelem?

Osztályos József arrébb lép és lemutat. A kanapé mögött két láb. Csíkos pizsamás, lakkcipős, zoknitlan. Csak a lábak kandikálnak ki.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Ez itt
(a lábakra mutat)
Zoltán Zoltán úr, városunk neves vállalkozója.
(kissé elgondolkodik, majd hozzáteszi)
Volt.

KISSFI GÉZA
Jaj.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(bólogatva)
Na, ugye! Máris beismeri!

KISSFI GÉZA
(bólint)
Be.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(az őrmesterre szól)
Csibész őrmester, a feljegyzést!

KISSFI GÉZA
(döbbenten)
Hogy mit?

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY

(dörögve)

Ismeri... ismerte Zoltán Zoltán urat, városunk
neves vállalkozóját? Ne tagadja, előbb már
beismerte!

KISSFI GÉZA

Persze, hogy ismertem. Azért jöttem ide!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY

(Csibész felé fordul)

Látja kolléga, én megmondtam, a
nagykönyv mindig bejön.

(felemeli ujját)

Az elkövető, jól jegyezze ezt meg, majdnem
100 % arányban mindig visszatér az elkövetés
színhelyére. Maga

(rámutat Kissfire)

is, lám, visszajött.

KISSFI GÉZA

Persze, hogy aláírjuk a biztosítási szerződést.
Én biztosítási ügynök vagyok. Bár, néhány
hónappal ezelőtt népművelő voltam.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY

Nem érdekel! Az ok a döntő jelentőségű itt!
Visszajött, hogy kirabolja Zoltán Zoltán urat.

A KAMERA AZ ASZTALT ÉS RAJTA A JÁTÉKOT A JÁTÉKPÉNZEKKEK MUTATJA.

Kissfi az egyik, majd a másik rendőrré néz. Aztán a lábakra kukkant és
megborzong.

KISSFI GÉZA

Én idejöttem, nem öltem meg senkit, én ezzel
az úrral ott

(kimutat)

üzletet akartam kötni. Értik? Ez nekem nagyon
fontos volt, és most...

(sóhaj)

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY

(felsőbbbséggel az őrmesterre pillant)

Látja, őrmester! Ezért volt jó elsőnek az
elkövetési helyre érni. És itt

(felemeli ujját)

nem csak helyszínt biztosítani, hanem lesben
állni és...

(rácsap Kissfi vállára)

őrizetbe venni a visszatérő elkövetőt.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
Maga nagyszerű nyomozó, Osztályos
hadnagy úr!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Jaj, ez az urazás! De nehéz lesz majd
megszokni...

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
Eltárs!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(felvonja vállait)
Ezt azért ne.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
(próbálkozik)
Eltárs-úr, úr-elvtárs.
(arca felderül)
Elvúr!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(lemondón)
Na, hagyjuk!

KISSFI GÉZA
Egyetértek.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Magát nem fogjuk, mármint hagyni. Ne
reménykedjen.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
Tudja maga, mekkora sanszunk lesz nekünk,
egyszerű beosztottaknak, akik a riasztás
helyéhez a legközelebb jártunk, hogy ideérve
máris megfogtuk a tettest!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Az áldozat maga hívott ki minket. Igaz, a
központ szerint kissé furcsán, hogy "na
bameg, gyertek má", de hát itt vagyunk,
nem?

KISSFI GÉZA
(összecsapja kezeit)
De én nem csináltam semmit!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Minden elkövető, a könyv szerint
kilencvenkettő egész huszonötös százalék

részben így védekezik. Biztosíthatom,
feleslegesen.

(bólogat)

Aki megvan, az... meglett!

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER

(főnökére sandít)

Le kellene ellenőriznünk, kit is fogtunk el!

KISSFI GÉZA

Nekem, nekem állampolgári és személyi
jogaim vannak!

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER

Na, tudja, mije van magának!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY

Kicsi fiam

(felemeli kezét)

tenyerem viszket. Érted?

KISSFI GÉZA

Miért tegez? Hogyan beszélnek itt velem?

Kikérem magamnak ezt a hangot!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY

(Csibészre néz, majd vissza Kissfire)

Kikéred ezt a hangot? Mi? Hát tudok én más
hangon is beszélni

(elordítja magát)

hogy a kicsirágó, aprított és porított
kismagyar hiéna kettő, vaddisznó takony
bújjék ki belőled, ne ez az okosság!

(fúj egy nagyot)

Most már jó a hang?

KISSFI GÉZA

(az egyik, majd a másik rendőrré néz)

Ügyvédet akarok!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY

(sóhajjal)

Akarni, azt én is akarok, sok mindent. De
mindent a maga idejében!

Autó ajtócsapkodás zaja. Csibész őrmester kikukkant.

TOTÁL: A KANAPÉ MÖGÖTT A HULLA LÁBA MÁSKÉNT VAN.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER

Megjöttek a lepasszolók.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Beszéljünk rendőr módjára, szépen. Szóval,
megjöttek a helyszínelők, sajnos máris.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
Biztos jön a nyomozásvezető is.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(bólogatva)
Addig nekünk itt egy vallomás kell.
(Kissfire néz)
Beismerő. Töredelmes.

KISSFI GÉZA
Nem tudom, miről beszél.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(felemeli kezét)
Most majd kapsz kezdetnek egy akkora
Makarenkót, hogy...

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
(az ajtó felé pillant)
Főnök!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(sóhajjal leengedi kezét)
Tudom, demokrácia.

Bejönnek a helyszínelők. Elöl egy rendőrségi fotós (Andika), mögötte meg
alutáskával a nyomszakértő (Tibi bá').

ANDIKA
(mosolyogva körbetekint)
Na, hol az ügyfél?

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Á, Andika! Magácskát is látni?
Mikor fog engem lefotózni?

ANDIKA
(a kanapéhoz megy és lenézve
fintorog)
Ha maga is az ügyfelem lesz.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(felháborodva)
Hát ezt érdelem? Én egy Sztahanov
vagyok, úgy hajtok.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
(köhint)
Nem kéne nyomozni?

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Teszem.
(Kissfire néz)
Szóval, azt az egyet jegyezd meg velem
kapcsban, hogy Őreg szárcsa nem
díszárca! Így már világos?

KISSFI GÉZA
(tagoltan)
ÉN... nem... csi-nál-tam... sem-mit.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
Mégis te vagy itt!

Tibi bá', a rendőrségi nyomszakértő körbeforog.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(Tibi bá'-ra förmed)
Tibi bá'! Azt ne csinálja má', mint egy
nyomozó négy lábú segéderő. Mit szuszog itt
körbe-körbe?

TIBI BÁ'
(felemeli ecsetét)
Hol kezdjem a púderelést?

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(Kissfire förmed)
Maga! Tegye oda
(a komódra mutat)
a kezét.

Kissfi döbbsen néz. Csuklóját megfogja Osztyálys és odateszi kezét a komódra.

TIBI BÁ'
(elégedetten biccent)
Köszönöm. Már leveheti.

Kissfi elkapja a kezét. Ekkor Tibi bá' beecseteli a felületet, majd egy cellux darabot tesz oda, és feltartja, győzedelmesen.

TIBI BÁ'
Megvan az első nyom!

KISSFI GÉZA
Ez így csalás, tudják maguk is!

Andika felkapja fejét. Aztán a gépbe néz, majd megint felkapja.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(közel lép és Kissfi arcába ordítja)
Én azt tudom, hogy maga miatt nem leszek
talpas tapi, egy kibaszott gyalogos járőr.
Nekem itt és most, valami nagyot kell
gurítanom!

KISSFI GÉZA
De hát miért velem?

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
Valakit úgyis muszáj lesz lezúzni!

ANDIKA
Hadnagy! Ez a hulla...

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(türelmetlen)
Mutassam be?

ANDIKA
De a hulla...

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
Hulla és kész!

Az ajtón egy nyúzott férfi jön be, nyakában sztetoszkóp. A rendőrségi orvos.

RENDŐRSÉGI ORVOS
Az áldozat?

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
A kanapé mögött.

Az orvos a kanapé mögé siet. Letérdel. Teste és feje is eltűnik.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
(kinéz az ablakon, majd visszafordul)
Vége!

RENDŐRSÉGI ORVOS
(feje kibukkan a kanapé mögül)
De nem!

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(az orvosra förmed)
Tegye a dolgát!

A rendőrségi orvos feje eltűnik.

CSIBÉSZ MÁTÉ R. ŐRMESTER
Megjött a százados.

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(Kissfire üvölt)
Akkor maga gyorsan vallja be!

RENDŐRSÉGI ORVOS
Jelentem a hulla...

OSZTÁLYOS JÓZSEF R. HADNAGY
(a kanapé felé perdül)
Mi van?

RENDŐRSÉGI ORVOS
(bólogatva)
Ez a hulla...
(nyel nagyot)
hulla részeg!

ELSÖTÉTÜL A KÉP

A SÖTÉT KÉPRE FOTÓK MENNEK KI. A "HULLA" FOTÓI. ELSŐN A HULLA HASON, FEJE EGYIK KEZÉVEL ELTAKARVA ÉS MIND A KÉT LÁBA NYÚJTVA. A MÁSODIKON AZ EGYIK LÁB MÁR FELHÚZVA. AZTÁN A KÖVETKEZŐN A "HULLA" MÁR HANYATT. MAJD ARCRÓL KÖZELI. A VÉGÉN AZ EGYIK SZEME NYITVA.

(A FOTÓKLIPP ALATT SZEREPOSZTÁS.)

4. EGY HÁZ AJTAJA. KINT. NAPPAL.

AZ ÜGYNÖK EGY HÁZ AJTAJA ELŐTT ÁLL.

Kissfi a csengőhöz nyúl. De, észreveszi, hogy nyitva a ház ajtaja.

A KÉP MEGMEREVEDIK. RÁÍRVA:

VÉGE
(BEHULLIK MÖGÉ EGY KÉRDŐJEL)
VÉGE?

Kissfi Géza a kamerába néz.

VÉGE

(A film megtekinthető az interneten, linkje a Bemutatókési lehetőségek című fejezetben található.)

A TETT – DVD-borító és képek a filmből

MŰVÉSZBARÁTAINK

Filmjeinket mi készítjük, de művészbarátaink segítségével nélkül nem díjaznák őket annyi filmszemlén, nem néznék meg annyian az interneten. Segítségük nem csak a filmkészítésben nyilvánul meg, ott vannak filmszemléink kísérőrendezvényein is.

Narrátorszövegek előadói

Amikor filmjeink képi anyaga összeáll, a szerkesztő-riporter elkészíti hozzá a narrátorszöveget. Ez olyan információkat tartalmaz, amelyek nélkül a film nem lenne érthető, vagy nem töltene be ismeretterjesztő funkcióját. Az elkészült narrátorszöveget, hogy a film egyes részeihez hozzá tudjuk illeszteni, fel kell venni. Igen ám, de ki olvassa fel? A felolvasásnak ugyanis érthetőnek, megfelelő tempójúnak kell lennie, hiszen másképp elcsúszna egymástól a kép és a szöveg. Ebben a nem kis feladatban vannak segítségünkre művészbarátaink.

Korábban gyakran volt filmjeink narrátora Bárány Frigyes. A Jászai Mari-díjas Kiváló és Érdemes Művész, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház örökös tagja (szokás szerint) kiválóan oldotta meg ezt a feladatot is. Jellegzetes orgánuma még most is a fülébe cseng azoknak, kik látták az ő közreműködésével készült filmjeinket. Sajnos, az idő felette is elszaladt, s most már nem vállal ilyen feladatokat.

Egy ilyen formátumú színészt nagyon nehéz pótolni. Szerencsére, nekünk sikerült. Az utóbbi években ismeretterjesztő filmjeink narratori feladatait Gyuris Tibor színművész, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház tagja vállalta. Nemcsak felolvassa a szövegeket, hanem megnézi az elkészült művet is, sőt még a filmszemlékre is gyakran eljön.

Nyíregyházi tartózkodása idején segíti munkánkat Gosztola Adél színművésznő is. Több ismeretterjesztő filmünkben vállalt narratori szerepet, de volt, mikor verset mondott. Előadásában Tompa Mihály Szép Ilonkáról szóló, kevésbé ismert költeménye (Király kútja) csodálatosan festette alá a Mátyás király kútjáról készített filmet.

Fikciós filmek szereplői

Készítettünk két játékfilmet is: az egyik A Tett, a másik pedig a ZÉ úr vásárol. Mindkettő többszereplős darab, ahol a színészi játék a film sikerének kulcsfontosságú alkotója. Természetesen a statiszták, illetve a kisebb szerepek alakítói egyesületünk tagjai voltak, akik nagy lelkesedéssel vettek részt a forgatáson. Az igazi, nagy feladat azonban színészbarátainkra hárult: ők játszották a főbb szerepeket. Gyuris Tibor A Tett című filmben Kissfi Géza ügynököt, az igaztalanul megvádolt kisembert alakította, színésztársa, Nagyidai Gergő, a Móricz Zsigmond Színház művésze pedig Csibész Máté rendőr őrmestert. A ZÉ úr vásárol című filmben a vásárló egyik társunk volt, az eladó viszont Illyés Péter előadóművész. Nélkülük egyik filmünk sem lett volna az, ami.

Zeneszerzők

Napjainkban, bármilyen filmről legyen is szó, a zenei aláfestés nélkülözhetetlen. Ráadásul nem lehet akárhonnan zenét szerezni, mert a szerzői jogvédelem arra is kiterjed. Tehát, ha nem akarunk zene nélkül maradni (márpedig nem akarunk), akkor gondoskodnunk kell olyan zenéről, amely csak nekünk készült. Nagy szerencsénk ez sikerült is: két művészbarátunk ír filmjeinkhez zenét.

Olajos Gábor gitárművész ismeretterjesztő filmjeink zeneszerzője. Ő szerezte a füzéradványi Károlyi-kastélyban forgatott három filmünkön kívül a Boldogkőn, Füzéren és az idén Sirokon készült filmjeink zenéjét. Művei hangzásukban,

hangulatukban illeszkednek a képi világhoz, ezzel még szemléletesebbé, élvezetesebbé teszi azokat.

Nagy Zoltán barátunk, a Tini Show Premier Stúdió vezetője szerezte játékfilmjeink és néhány dokumentumfilmünk zenéjét, s szintetizátoron ő is adta elő. Játékosabb zenéje jó aláfestője játékosabb műveinknek.

Filmszempléink kísérőrendezvényein

Minden filmszemplénket, legyen az megyei, vagy az országos helytörténeti szemle, a Két nap kultúra című rendezvény keretében tartjuk. Az első napi megnyitó programján különféle művészeti ágak képviselői mutatkoznak be, illetve tartják meg műsorukat.

Kétévente szerepel könyvbemutató a programban. Ekkor a Pegazus Könyvek Antológia legújabb kötetét mutatjuk be, s a szerzőkön kívül általában színészbarátaink olvasnak fel a művekből. Így közreműködött már a műsorban Petneházy Attila színművész, a Móricz Zsigmond Színház tagja, volt országgyűlési képviselő (2014-2018), illetve Gyuris Tibor is.

Minden évben zenés műsor szórakoztatja az érdeklődőket. Ezen fellépett már a Tini Show Premier Stúdió néhány tagja, Gerome francia sanzonénekes. Az utóbbi néhány évben a Tünet együttes műsora szerepelt a programban. Megzenésített verseik nagy sikert arattak.

Nagyidai Gergő

Gyuris Tibor

Nagy Zoltán
Bárány Frigyes

Gosztola Adél

Nagy Zoltán

Olajos Gábor

Petneházy Attila

Illyés Péter

Gerome

BEMUTAKOZÁSI LEHETŐSÉGEK

A kezdeti években igazi bemutatkozási lehetőségünk nem volt, az elkészült filmeket a filmklub keretében magunknak vetítettük le. Nem is csoda: a celluloid szalagon lévő filmeket csak speciális vetítővel lehetett megtekinteni, melynek befűzése, kezelése is szakértelmet kívánt.

Amikor megjelent a videotechnika, sokkal egyszerűbb lett a dolgunk, és ez nemcsak a felvételre, a vágásra, hanem a vetítésre is igaz. Elsősorban ekkor is még a klub keretében, magunknak vetítettük le filmjeinket, hogy meghallgatva egymás véleményét, javíthassunk műveinket. Aztán, a házi videózás elterjedésével otthon is megnézhattünk filmjeinket: nem kellett más hozzá, mint egy televízióval összekapcsolt videomagnó. Így vált a filmnézés családi, baráti szórakozássá.

A városi televíziók megalakulása az előzőekhez képest hihetetlenül nagy lehetőséget jelentett számunkra, hiszen ezeket sok ezren nézhatték. Ráadásul az elsők között jött létre a nyíregyházi városi televízió, amely nem régen ünnepelte fennállásának harmincadik évfordulóját. Kezdetben gyakran kértek és fogadtak be filmjeink közül jó néhányat, és rendszeresen tudósítottak híreinkről, a különböző filmszemléken elért eredményeinkről is.

A sajtó figyelmére különben sem panaszkodhatunk. Jelentek meg cikkek rólunk a Kelet-Magyarország vagy éppen a Nyíregyházi Napló hasábjain. Újabban a nyomtatott sajtó háttérbe szorult, s előtérbe kerültek a 21. századi mentalitáshoz jobban igazodó on-line felületek. Ezek közül leggyakrabban a nyiregyháza.hu, a pegazustv.hu és a nyirport.hu foglalkozik egyesületünkkel. A pegazustv.hu oldalon még néhány filmünk is megtalálható.

Az on-line megtekintés lehetőségét ki is használjuk, a különböző internetes felületeken egyre több társunk egyre több filmje megtalálható. Egy kis ízelítő belőle:

Bálint Pál és Kiss János filmje

Petrusák János: Hulló csillagok című, az 1956-os forradalomról szóló drámájának filmfelvétele

<https://www.youtube.com/watch?v=T0dkbLVDIow&t=893s>

Bogdányi Ferenc (és alkotótársai) filmjei

A kincses Kodáros alján

<https://www.youtube.com/watch?v=AllGbPh5NYc>

Az építmény (az eredeti Szalacsi)

<https://www.youtube.com/watch?v=2kBTtqGBcoA>

Tófalviék műhelyében

<https://www.youtube.com/watch?v=9FqD1hi2Y1w>

A dinnyeevő

https://www.youtube.com/watch?v=1o_a0aybmq4

A csángó zenész (három részben)

<https://www.youtube.com/watch?v=7mWNb6SNscU>

https://www.youtube.com/watch?time_continue=6&v=hokmB86AszU

<https://www.youtube.com/watch?v=16KD7QOxv7I>

Iff. Kiss János (és alkotótársai) filmjei

Aratónap

<https://www.youtube.com/watch?v=aNvQZ6SsKvI>

A város másik oldala

<https://www.youtube.com/watch?v=ZcuHsDhkFi8>

Szatmárcsekei csávók

<https://www.youtube.com/watch?v=ZcuHsDhkFi8>

Párizsban szép a nyár

<https://www.youtube.com/watch?v=EFIq1g6NJJU>

Bátorliget

https://www.youtube.com/watch?time_continue=336&v=7dWqml4TIg

Anno

<https://www.youtube.com/watch?v=JRW4753CJA0>

A rohodi szeméttelép

<https://www.youtube.com/watch?v=ZiHa0Ej8PEs>

Barangolás Erdélyben

<https://www.youtube.com/watch?v=PKgLVqt0zKQ>

Street Boys

<https://www.youtube.com/watch?v=yayJeZ2mpKU>

Pulyaszedő

<https://www.youtube.com/watch?v=MqRDDxWcOm4>

Festek és mesélek

<https://www.youtube.com/watch?v=8GRWRTyHArI>

Scotland Auchterarger

<https://www.youtube.com/watch?v=epIDk29Osci>

The brick Lane market in London

<https://www.youtube.com/watch?v=RKu3JQ5RvRw>

Jerome

<https://www.youtube.com/watch?v=XAUZuVDKWws>

Hazataláltam

https://www.youtube.com/watch?time_continue=946&v=d1cTnwU8JOM

Akiket befogadtak

<https://www.youtube.com/watch?v=rPRHUMR2Rf8>

St. Albans Market

<https://www.youtube.com/watch?v=x8G5GEOrc6A>

Aranyos Dombi Lovastanya

<https://www.youtube.com/watch?v=Twl8GQCSVKo>

Koncz András

Ami megmarad

<https://www.youtube.com/watch?v=g1pQ6D8vGHc>

Nagy Tibor

Füzér vára (werk-film egy forgatásról)

https://www.youtube.com/watch?v=xxwy_A9HopU
https://www.youtube.com/watch?v=xxwy_A9HopU

Juniorok vaspapucsban, rövidített változat

<https://www.youtube.com/watch?v=glvYWPbBaaE&t=3s>
<https://www.youtube.com/watch?v=glvYWPbBaaE&t=3s>

Petrusák János (és alkotótársai) filmjei

A völgybe rejtett kincs: Felsővály

<https://www.youtube.com/watch?v=GFo4zYtdQhg&t=7s>

Barlangvár a felhők felett - Sirok és vára

<https://www.youtube.com/watch?v=HhkOVz1WGq4&t=318s>

Tegnap a mában

<https://www.youtube.com/watch?v=2tU0Rtld0SY&t=25s>

Tegnapok és holnapok

<https://www.youtube.com/watch?v=7LRqYcbvJUK&t=220s>

A büszke vár: Füzér

<https://www.youtube.com/watch?v=80nlKEVt05U&t=195s>

ZÉ úr vásárol

<https://www.youtube.com/watch?v=5gHNdhfEcmQ&t=56s>

Egy boldog kő: Boldogkő

<https://www.youtube.com/watch?v=SkTlgXloJFY&t=18s>

Enyh-hely Boldogkővárálja

<https://www.youtube.com/watch?v=5faloO8bW1Q&t=5s>

Tekerjes fogadó, Boldogkővárálja

https://www.youtube.com/watch?v=2E4TqQ84_JU&t=78s

A Tett

<https://www.youtube.com/watch?v=vML3qawz1hc&t=7s>

Két legenda I. rész - Grosics és Buzánszky

<https://www.youtube.com/watch?v=2ocebi-fwKU>

Két legenda II. rész - Grosics és Buzánszky

<https://www.youtube.com/watch?v=3HEQNiCbViw>

Andrássy kastély, Tiszadob (fotóklipp)

<https://www.youtube.com/watch?v=xfWA-m6Jpt8&t=41s>

Felsőőfalva temploma

<https://www.youtube.com/watch?v=hiCeG7IJhFQ>

Pszichoterror a munkahelyen - A főnöki hatalom (1.)

<https://www.youtube.com/watch?v=smPunoacuRE&feature=youtu.be>

Pszichoterror a munkahelyen - Csicskáztatás (2.)

https://www.youtube.com/watch?v=GQC7eICgU_o&feature=youtu.be

Pszichoterror a munkahelyen - Megalázás (3.)

<https://www.youtube.com/watch?v=IU5JuNkBly8&feature=youtu.be>

Pszichoterror a munkahelyen - Szexuális zaklatás (4.)

<https://www.youtube.com/watch?v=EPe0Zf5n5qg&feature=youtu.be>

Az on-line felületek előnye, hogy bárki bármikor elérheti filmjeinket, csak internet-hozzáféréssel kell rendelkeznie. Mi pedig még azt is nyomon követhetjük, hogy hányan töltötték le az adott művet. Büszkén mondhatjuk, hogy van olyan alkotásunk, amelyet már több ezren megnéztek.

Az utóbbi néhány évben újabb bemutatkozási lehetőségünk nyílt a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, valamint a Móricz Zsigmond Egyesület jóvoltából. A könyvtár konferenciaterében tartunk minden évben tavaszi és/vagy

ősz filmnapokat. Ezeket vagy a filmszemle díjazott műveit mutatjuk be, vagy az előző év filmjeiből vetítünk egy kis válogatást (általában 60-70 percnyit), s utána kötetlen beszélgetés keretében válaszolunk a szép számú érdeklődő kérdéseire. Mint később kiderült, nagy hatása van az ilyen alkalmaknak: Füzérradványban tudtuk meg a kastélyban, hogy Szabolcs megyéből és konkrétan Nyíregyházáról nagyon sokan látogattak el hozzájuk, miután látták a kastélyról és parkjáról forgatott filmjeinket...

Ebben az évben tavasszal már két bemutatkozási lehetőséget is kaptunk: a tavaszi filmnapok keretében a könyvtárban emlékeztünk meg a filmklub ötven, az egyesület tíz éves születésnapjáról. Ugyanezen apropóból egy újabb helyszínen is bemutatkozhattunk, nem is akárhol: a Krúdy Art mozi május 17-én vetítette filmjeinket. Nagyon készültünk erre az alkalomra, hiszen nem mindig láthatjuk filmjeinket mozivászonon, mozivászon méretben. Úgy döntöttünk, hogy a kettős jubileum okán nem az előző év filmjeiből válogatunk, hanem igyekszünk bemutatni a régebbi filmjeink közül is egy párat, érzékeltetve a fejlődést. Így került a programba régi, szuper nyolcason forgatott film digitalizált változata, a videós korszakban felvett etűd, újabb keletű ismeretterjesztő film és még fikciós film is.

A bemutatkozási lehetőségek sorát gyarapítják az évente megrendezésre kerülő filmszemlék, amelyek viszont nemcsak bemutatók, hanem versenyek is. De ez már megint olyan téma, amely megérdemli a részletesebb kifejtést. (Lásd a következő fejezetet!)

Forrás: NYÍRI AFK

MÓRICZ ZSIGMOND MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR

NYÍRI AFK EGYESÜLET

MÓRICZ ZSIGMOND KULTURÁLIS EGYESÜLET

FILMÜNNEP

Szitha Miklós : Pergőképek

Nagy: Filmjegyzet egy Erdélyi utazásról

Az **50 éves NYÍRI AFK – klub**
a **10 éves NYÍRI AFK Egyesület**
és a **Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár**
és a **Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület**

Koncz: Ami megmarad

szeretettel meghívja Önt és ismerőseit
2018. március 21-én (szerdán) 16 órára
hogy születésnapot üljön velünk, filmjeinkkel!

Ünnepi köszöntőt mond:
Tomasovszki Anita könyvtárigazgató
Bihari Albertné, a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület alapító titkára
Petrusák János, a Nyíri ÁFK Egyesületi elnöke

Petrusák: Küzdősport

Moderátor: **Bogdányi Ferenc**

Bogdányi: Rettenetes emberek

Takács-Császár-Csordás: Körösmező

Helyszín:
Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár - Konferenciaterem
4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 2.

M E G H Í V Ó

FILMSZEMLÉK

Nemcsak filmeket készítünk, filmjeinket rendszeresen nevezzük a különböző szemlékre, fesztiválokra.

Régebben, a filmklub évtizedeiben nagyon sok ilyen klub, alkotócsoporthat működött az országban, ezért logikus volt, hogy a szemlék is rendszerbe szerveződtek, hogy mindenkinek alkalmat legyen a megmérettetésre. A „legalsó” fok a megyei szemle volt, amelyre a helyi alkotók adhatták be műveiket. Az itt díjazottak automatikusan jutottak be a térségi szemle programjába: mi, Szabolcs megyeiek így előbb a kelet-, később a kelet- és dél-magyarországi szemléken vettünk részt. Innen is automatikus volt a díjazottak részvétele az országos filmszemlén, de erre az eseményre lehetett egyéb műveket is beadni. Igaz, ezeket egy előzsűri bírálta el, azaz döntött, hogy bekerülnek-e a versenyprogramba. Ezen kívül voltak tematikus versenyek is.

Az országos filmszemle, a tájegységek versenyei vagy a tematikus megmérettetések jó alkalmat adtak arra, hogy klubunk kis csapata felkerekedjen, kezdetben csak vonattal, majd kocsival, és bejárjuk a fél országot. Óriási élmény, jó buli volt, amikor elindultunk és két-három napra kikapcsolódtunk, mások filmjeit is megnéztük, vagy épp megünnepeltük a sikereket.

Nemzetközi fesztiválokra való részvételre is kaptunk lehetőséget (érdekes módon akkor volt rá pénz), így jártak tagjaink a klub képviselőjeként az UNICA fesztiválokra nyugaton és keleten. Volt, aki az azerbajdzsáni Bakuban nézte meg nem csak a filmeket, hanem az olajkutakat, a szőlőültetvényeket, az óvárost, no meg Brezsnyev elvtárs átvonulását a sugárúton. Mások Tallinnban jártak, s gazdagodtak felejthetetlen élményekkel.

A rendszerváltozás után valahogy kevesebb pénz jutott kultúrára, meg is fogyatkozott a klubok száma. Azért a különböző szemléket még megtartották, tehát volt megyei, térségi és országos filmszemle is. Nagy bánatunkra (és sérelmünkre) a pályázók fogyatkozó számát úgy próbálták kompenzálni, hogy megengedték a városi televíziók indulását is. Hiába mondtuk, hogy ők nem amatőrök, azzal cáfoltak meg minket, hogy dehogynem! Hiszen például a vágó most operatőrként, a szerkesztő pedig esetleg rendezőként mutatkozik be. Ez igaz is volt, de segítette őket nem csak sok éves szakmai tapasztalatuk, hanem segítőtársaik profizmusa, hogy az esetleg sok-sok milliót érő felszerelésről ne is beszéljünk. Hát ezekkel kellett nekünk versenyeznünk... Ebben az időszakban szinte természetes volt, hogy a megyei szemlék első, második és harmadik díját ők vitték el, nekünk csak a különdíjakból jutott.

Egy másik érdekesség ebből az időből az volt, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei filmszemlét minden évben Csengerben rendezték meg. Javasoltuk, ha már nem akarják, hogy a megyeszékhelyen, Nyíregyházán tartsák, akkor legalább minden évben más város legyen a rendező. Nem értünk el sikert, a filmszemle maradt Csengerben. A rendezésre pályázó megyei pedagógiai intézet ragaszkodott a helyszínhez, Csenger városa pedig befogadott minket, még különdíj felajánlásával is támogattott. Így hát maradtunk.

Csengerrel kapcsolatban el kell még mondanunk, hogy az alkotótáborokban jól megismertük a várost, de a közlekedést kevésbé. Történt egyszer, hogy egyik társunknak a szemle befejezése előtt haza kellett utaznia. Azt gondolná az ember, ez nem lehet probléma a 21. században, pláne, ha a cél a megyeszékhely. Hát probléma volt. Az utazás kétszeri átszállással, várakozással együtt hét óra volt...

Ezek után döntöttünk úgy, hogy megkíséreljük a megyei filmszemle nyíregyházi megrendezését. A város önkormányzata szerencsére mellénk állt, s pályázati pénzből

biztosította akkor (és azóta is) a költségeket. Mert költség azért van bőven. A versenyt meg kell hirdetni, a zsűrit meg kell hívni, az okleveleket el kell készíteni, a díjazottak ajándékát meg kell venni, hogy csak a legfontosabbakat említsük. Az utóbbi években már egy kis állófogadásra is jutott, melyre annál is inkább szükség van, mert a szemle (azaz a versenyfilmek bemutatása, értékelése, a díjak átadása, s az ezt követő kötetlen beszélgetés) bizony órák hosszat tart (általában reggel 9-től délután 5-ig, 6-ig).

Itt kell megemlékeznünk egy olyan filmszemléről, melynek ötlete és megvalósítása is a Nyíri AFK-hoz fűződik. Még a 2000-es évek elején akkori klubvezetőnk, Szitha Miklós vetette fel, hogy a tematikus szemlék sorából hiányzik a helytörténet. Az ötletet felkarolta a MAFSZ akkori vezetősége, és Nyíregyházát, illetve filmklubunkat bízta meg a szervezéssel. Így jött létre az Országos Helytörténeti és Dokumentumfilm Szemle, amelyet először 2002-ben rendeztünk meg. Azóta minden második évben hirdetjük meg, s idén immár a kilencedik megrendezésére készülünk. Ez a szemle sokban különbözik a többitől. Egyrészt mindig azonos helyszínen, azaz Nyíregyházán kerül megrendezésre, másrészt itt nincs „felmenő” rendszer. Az ország bármely pontjáról, sőt határainkon túlról is pályázhat bárki az előző három évben készített helytörténeti vagy dokumentumfilmjével, az egyetlen megkötés a magyar nyelv.

A filmszemlék kapcsán el kell még mondanunk, hogy az utóbbi években kialakítottunk egy „menetrendet”: minden páros évben az Országos Helytörténeti és Dokumentumfilm Szemlét rendezzük meg, a páratlan években pedig a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei filmszemlét. Praktikus okok kényszerítettek erre: a szervezést mindig ugyanazok a tagok (az elnökség, elsősorban az elnök) végzik, és megerősítő lenne számukra egy évben két ilyen nagy rendezvény előkészítése, lebonyolítása. Arról már nem is beszélve, hogy mindkét filmszemle pályázati pénzből valósul meg, tehát el kell készíteni a pályázatot, meg kell nyerni, s végül záros határidőn belül a kapott pénzzel el kell számolni. Ráadásul nem is valószínű, hogy egy éven belül kétszer kapnánk pénzt szinte ugyanarra a célra...

A filmszemlék helyszíne, legyen szó akár az országos, akár a megyei szemléről, évek óta azonos. A Váci Mihály Kulturális Központ jóvoltából egyesületünk állandó „foglalkozási helyén”, a Városmajori Művelődési Házban rendezzük meg. És az időpont is szinte állandónak nevezhető: október második fele.

Mióta a Városmajori Művelődési Ház a helyszín, azaz 2012-től, a rendezvény mindig két napos, s a Két nap kultúra címet viseli. Az első nap van a megnyitó színes kulturális programmal. Ebben megtalálható fotókiállítás, könyvbemutató, vers- és novellafelolvasás, zenés műsor, néha még filmvetítés is. A szép számú (gyakran 70-80 fős) közönség mindig nagy szeretettel és érdeklődéssel vesz részt ezen a programon. A megjelenteket köszönteni szokta Mészáros Szilárd, a Váci Mihály Kulturális Központ igazgatója.

Mivel megnyitóról van szó, természetesen megnyitó beszédek is elhangoznak. Az évek során nyitotta már meg filmszemlénket Vinnai Győző országgyűlési képviselő, Petneházy Attila országgyűlési képviselő, Gulyás József, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés alelnöke, Jászai Menyhért, Nyíregyháza Megyei Jogú Város alpolgármestere, Halkóné dr. Rudolf Éva és Tormássi Géza önkormányzati képviselők.

A filmszemlék versengést is jelentenek, ahol a filmek, s nem az alkotók állnak rajthoz. Ha pedig verseny, versenybírósnak, esetünkben zsűrinek is kell lennie. A csengeri szemlék éveiben gyakran Miló Mihály, a nyíregyházi városi televízió szerkesztő-operatőre töltötte be a zsűri elnökének szerepét. Nyíregyházára költözésünk, különösen a Két nap kultúra időszaka óta két fős zsűrink van: Kéry Péter rendező-operatőr, kinek filmjei szerepelnek a megyei Értéktárban is, valamint dr. Reszler Gábor történész, főiskolai tanár. Mindketten nagy odaadással vesznek részt a

filmszemléken s az azt követő beszélgetéseken. Mindig meghallgatják véleményünket, s ha sikerül meggyőzni őket, el is fogadják. Bírálataik sohasem sértők, a jobbítási szándék vezeti őket. Ugyanakkor viszont, mivel versenyről van szó, ki kell osztaniuk a díjakat (első, második, harmadik díj, rendezői, operatőri, vágói, produceri, néha zeneszerzői különdíj), s ez bizony az egyre színvonalasabbá váló mezőnyben komoly feladatnak bizonyul.

Bogdányi Ferenc
Nagy Tibor
Petrusák János
Petrusák Magdolna

JELENBŐL MERÍTETT MŰLT

Gondolatok a megyei filmszemlékről

Évtizede annak, hogy 2008 májusában felkért Matyasovszki József, vegyek részt helytörténészként a zsűri munkájában a IV. Országos Helytörténeti és Dokumentumfilm Szemlén. A filmek világa mindig közelebb állt hozzám a színpadénál, ezért örömmel mondtam igent, és a péntek estétől vasárnap délig tartó programban érdeklődéssel néztem végig a 23 versenyfilmet. Az alkotók között ott voltak a megyebeliek is, többek között Bogdányi Ferenc, Drótos István, Kalocsai István, Kiss János, Koncz András és Petrusák János. A történettudomány vonzásában élve a közeli és távoli múlttal foglalkozó alkotások ragadtak meg legjobban, szóljanak akár a csantavéri Matuska Szilveszterről, a nagybányai festőiskoláról, Szabolcs községről vagy éppen a nyírmihálydi községházáról. Ugyancsak izgalmasnak találtam azokat a filmeket, melyek ugyan a jelenből merítették témájukat, hiszen megörökítették az Úr napja szertartását vagy a falu kispadján ülők tereferéjét, de pár éven belül közelmúltunk őrzőivé váltak a kópiák. A magával ragadó filmkockák az idő múlásával már a történelemről, az eltűnt szokásokról, az életmód egy-egy elenyésző pillanatáról tudósítják a felnövekvő generációkat. Múlttá érik az általuk megragadott jelen.

A 2008-as megkeresésnek folytatása lett, évről évre rendre érkezett a felkérés, bekerült naptáramba a soron következő filmszemle időpontja, és mindig érdeklődéssel vártam a friss termést. Az évi tíz-tizenöt újdonság 15–20 perccel számolva mára már közel 50 órányi játékidőt tesz ki, amiből kitelne akár háromtucatnyi nagyjátékfilm. Időközben a Nyíri AFK Egyesület tagjai jó ismerőseimmé váltak. A szemléken rendre elmondtam nekik, hogy az átlagnéző szemével nézem munkáikat, így alkotok azokról véleményt. A vetítések után a zsűri elnökével, Kéry Péterrel együtt formált döntéssel kialakult a díjazások rendje, és az ünnepélyes eredményhirdetést követően jöhetett a kötetlen beszélgetés a szemlék filmjeiről. Az évek során úgy tapasztaltam, hogy az alkotók igénylik ezt az együttgondolkodást, amit olykor azért kellett kényszerűen abbahagyni, mert a rendezvény helyszínén ránk oltották a villanyt.

A szívhez, értelemhez szóló alkotások évek múlva is – pusztán a címüket hallva – megmozdulnak bennem, felelevenednek képkockáik, hallani vélem a narrátor vagy a riporter mondatait. Ilyen hatással volt rám Cséke Zsolt 2013-ban benevezett lírai portréfilmje, az Álomban rétisas járt kertünkben című alkotása a felelőtlen emberek által megmérgezett, megsebezett nagymadarak gyógyítójáról. Hasonlóan feledhetetlen élményt nyújtott Takács Erzsébet és Császár István alkotása, a Zempléni barangolás Tompa Mihály nyomán Gosztola Adél bársonyos hangjával, vagy a 2017 őszén látott, ugyancsak az általuk készített Tatárhágó környéki túrájukról szóló tíz perces filmjük. Az ember és a természet rideggé vált kapcsolata, a klímaváltozás fenyegető következményei miatt sajnálatosan egyre nagyobb szükség van a környezetünkhöz alázattal közelítő természetbarátok gondolat- és érzélemvilágának dokumentumfilmbeli tükröződésére.

A tájak felfedezésére invitáló filmek mellett nagyon fontosnak ítélem a falusi, városi közösségek életét nézők elé táró alkotásokat. Bogdányi Ferenc dokumentumfilmjeit említem itt példaként, aki „rég motorosként” az 1960-as, 1970-es évekből komoly archívum birtokosa, de jó érzéssel a rendszerváltás mozzanatait, a kilencvenes évek nyíregyházi politikai eseményeit is éles szemmel figyelte és dokumentálta (Elégséges védelem, Országzászló tér). A 2013-as szemle programjában vetített Érpatak című riport-dokumentumfilmje pedig jelenünk feszítő szociális gondjairól, a kistelepülésen élők nyomoráról elgondolkodtató láttelel. Továbbgondolásra készíti a nézőt Papp

Andrea filmje, a 2015 őszén vetített Élet a palackban című fikciós játék. A jó levegőt rejtő palackokért boltba járnak a jövőben játszódó cselekmény szereplői, akikre a hazafelé vezető úton rablók leselkednek a kinccsel felérő palackokért. A Nyíri AFK kísérletező kedvére példák a kisjátékfilmek, 2015-ből A Tett és 2017-ből a ZÉ úr vásárol. (Mind a kettő film forgatókönyvíró-rendezője: Petrusák János.) Hasonlóan igazi csapatmunka eredményei a füzéri várról, a füzérradványi kastélyparkról és Boldogkőváraljáról született ismeretterjesztő filmek. (Szerkesztő-rendező a Nyíri AFK Egyesület elnöke: Petrusák János.)

Milyen témákról látnék filmeket szívesen a jövőben? Konkrétumok említése nélkül olyan alkotásokat tartanék fontosnak, melyek égető társadalmi gondokat járnak körül, élethelyzeteket dokumentálnak, vagy érdekes emberek tanulságos életútját mutatják be. Ilyenekre eddig is volt példa a szemléken, jó lenne, ha ez a tradíció folytatódna.

A lelkes közösség igyekezetén túl a támogatóknak is köszönhető az évenkénti filmszemlék. A nyíregyházi önkormányzat rendszeres anyagi támogatása mellett fontosak a megyei közgyűjtemények által felajánlott tárgyutalmak. Volt esztendő, amikor a támogatók között szerepelt a Nemzeti Kulturális Alap, és 2011-ben az Új Széchenyi Tervhez benyújtott sikeres pályázatból A hely szelleme címmel amatőr művészfotós és filmes találkozóra egyidejűleg sor kerülhetett. A szemlék célja változatlan marad, továbbra is fórumot teremt amatőr független filmes alkotóknak a bemutatkozáshoz. A legsikeresebb alkotásokat műsorukra tűzik a helyi és országos televíziók. Kívánom, hogy a Nyíri AFK filmjeit minél több alkalommal sugározzák a stúdiók, azok minél több filmbaráthoz jussanak el!

Dr. Reszler Gábor
történész
Nyíregyházi Egyetem

**A NYÍRI AFK EGYESÜLET
SZERETettel MEGHÍVJA
A VÁCI MIHÁLY KULTURÁLIS KÖZPONT**
Városmajori Művelődési Házába
Nyíregyháza, Városmajor utca 5-7.

2016

október

Október 21. péntek 16.00

Megnyitja:
Petneházy Attila országgyűlési képviselő
Köszöntőt mond:
Tormássi Géza önkormányzati képviselő
Kulturális kísérőrendezvény:
Pegazus Könyvek Antológia 2016 - bemutatása
Kovács Tünde fotókiállítás
Zenés-verses barangolás

Október 22. szombat 9.00

Versenyfilmek vetítése és díjkiosztás

NYÍREGYHÁZA
MEGYEI JOGÚ VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

VÁCI MIHÁLY
KULTURÁLIS KÖZPONT

TÁMOGATÓINK

Sem a klub, sem az egyesület nem tud meglenni, vagy legalábbis nem tudna ilyen színvonalú munkát végezni támogatók nélkül. Szerencsére mi nem szűkölködünk bennük. Annyian vannak, hogy próbáltunk egy kis „rendet” csinálni köztük, azaz tematikusan soroljuk fel őket. Meg kell még jegyezni, hogy támogatáson nem csak a pénzbeli támogatást értjük, hanem a természetbelit is, így felsoroljuk azokat is, akik például ingyenes vagy kedvezményes szállással, étkezéssel, ingyenes belépőkkel és forgatási lehetőségekkel, vagy ajándéktárgyakkal támogatták programjainkat.

Helyszín

A klub megalakulásától kezdve a városi művelődési házak biztosítottak helyet számunkra. Ez természetes is volt, hiszen a művelődési ház klubjaként működöttünk. Amióta egyesületté alakultunk, évenkénti szerződéssel kaptunk helyet előbb a Váci Mihály Kulturális Központban, majd tagintézményében, a Városmajori Művelődési Házban. És ami a legfontosabb: ez a hely ingyenes, azaz nem kell fizetnünk érte sem a foglalkozások, sem a közgyűlések, sem a filmszemlék idejére. Ezért joggal jelenthetjük ki: támogatóink sorában előkelő helyet foglal el a művelődési ház.

Még két helyszínről kell megemlékeznünk, két fikciós filmünk forgatási helyszínéről. A Tett című filmet a Bencs Villában forgattuk, a ZÉ úr vásárol címűt pedig a Zvara antikváriumban. Mindkét helyen nagy örömmel fogadtak minket, segítették munkánkat, s cserében csak annyit kértek, hogy a film végén tüntessük fel, hogy hol forgattunk. Ezt a kérést szívesen teljesítettük.

Tárgyi eszközök

Kezdetben a filmezéshez, vetítéshez szükséges felszerelést a művelődési ház biztosította számunkra. Érdekességként meg kell említenünk, hogy ezeknek az eszközöknek egy része még mindig a művelődési ház leltárában szerepel. Egyesületté, mégpedig közhasznú egyesületté válásunk után 3 évvel jogosulttá váltunk az SZJA 1 %-ára. Ez évente változó összeg, kezdetben nagyobb volt, az utóbbi egy-két évben 20 ezer Ft környékén mozgott. Ebből a pénzből fejlesztjük eszközparkunkat: vettünk már belőle projektort, kamerát, állványt, külső adathordozót és egyéb kiegészítőket. Nélkülük nehéz lenne filmeket készíteni. Ennek alapján támogatónk a Magyar Állam, hiszen azt, hogy konkrétan kik ajánlották fel adójuk 1%-át, nem tudjuk.

Alkotótáborok

A táborozás mindig hosszabb időt vesz igénybe, néhány naptól egy hétig, tíz napig is terjedhet. A klub időszakában a megyei pedagógiai intézet támogatta táborainkat ingyenes utazással, szállással, étkezéssel. Ebben az időszakban, éveken keresztül Csengerben táboroztunk. Egyesületté való alakulásunk után elhatároztuk, hogy más táborozási lehetőségeket keresünk. Voltunk például Gávavencsellőn, és itt a nagyközség önkormányzatának köszönhetően nemcsak szállást és étkezést, hanem ingyenes, egész napos kirándulást is kaptunk. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat jóvoltából néhány napot tölthettünk dombrádi üdülőjünkben. Voltunk Tiszadobon is, ráadásul nem csak forgathattunk a híres kastélyban, hanem a felújítás előtt mi voltunk az utolsó szállóvendégei, hála az önkormányzatnak és a gyermekotthonnak. A későbbiek során jártunk Füzérradványban, ahol a kedvezményes szállást a kastélyparkban a Forster Központ, egy másik alkalommal pedig az Északerdő Zrt. biztosította a senyői vadászházban. Füzéren és Sirokon az

önkormányzat vendégei voltunk, ingyenes szállást és étkezést kaptunk.

Ezekon a helyeken természetesen nemcsak táboroztunk, hanem alkottunk is. Füzérradványban a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ adott ingyenes belépőt és forgatási engedélyt a Károlyi-kastély egész területére, még a nem látogatható részeket is bejárhattuk. Boldogkőváralja és Füzér önkormányzata szintén ingyenes belépőkkel és forgatási engedélyekkel támogatta munkánkat, így készíthettünk filmeket az általuk kezelt várakról. Idén Sirokon voltunk, ahol a vár a Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft. kezelésében van, de szerencsére tőlük is megkaptuk az ingyenes forgatási engedélyt. Az alkotótáborokban készült filmeket minden esetben eljuttattuk támogatóinknak.

Meg kell még említeni, hogy szerveztünk alkotótábort Erdélyben is. Köszönettel tartozunk a Parajdi Sóbányák Rt-nek, amelynek vezetősége szívesen állt rendelkezésünkre, s engedélyezte a bánya területére való ingyenes belépésünket, valamint a forgatást is.

Filmszemlék

A klubidőszakban, és néhány évig az egyesület idején is, még nem mi rendeztük a filmszemléket, tehát csak az odautazást kellett fedezni. Ezt általában a megyei pedagógiai intézet támogatásának köszönhattuk. A Csengerben rendezett szemlékre Csenger városa mindig különdíjat ajánlott fel. 2012-től mi rendezzük meg a megyei filmszemléket, s minden második évben az Országos Helytörténeti és Dokumentumfilm Szemléát is. Helyszínt ingyenesen a Városmajori Művelődési Házban kapunk. A költségeket (jelentkezési lapok, meghívók, plakátok, program, oklevelek nyomtatása, zsűri ajándéka, díjak, állófogadás) pályázati pénzből fedezzük. A pályázatokat minden évben Nyíregyháza önkormányzatának Civil Alapjához nyújtjuk be, s minden évben támogatják is pályázatunkat.

A filmszemlék hagyományosan két naposak. Az első nap van a megnyitó, színes kulturális programmal. A zenés műsorban művészbarátaink ingyenesen lépnek fel, így támogatóink közé tartozik a Tini Show Premier Stúdió és a Tünet együttes, de lépett már fel Gerome francia szanzonekés is. A második napon van a tulajdonképpeni filmszemle. A díjakat (melyek számítástechnikai eszközök) a Civil Alaptól nyert pénzből fedezzük. A díjazottak azonban minden évben kapnak könyvajándékot is. Ezeket a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár, a Jósza András Múzeum, a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület, a Váci Mihály Kulturális Egyesület és a Start Nonprofit Kft. ajánlotta fel. Idén támogatóink sorában üdvözölhetjük a TEMI Móricz Zsigmond Művelődési és Ifjúsági Ház Alapítványát, amely szintén díjakkal támogatja filmszemlénket.

Legfőbb támogatóink

Legfőbb támogatónk Nyíregyháza városa. Kezdetben a városi tanács a művelődési házon keresztül nyújtott támogatást. A rendszerváltás után ezt a hagyományt folytatta a város közgyűlése is. Jelentős mértékben a támogatásunk 2011-től emelkedett. Soroljuk fel azokat, kiknek nagy szerepük van ebben: dr. Kovács Ferenc, Nyíregyháza Megyei Jogú Város polgármestere, Jászai Menyhért és dr. Ulrich Attila alpolgármesterek, valamint a Civil Alap pályázati pénzeinek elosztásában illetékes Városstratégiai és Környezetvédelmi Bizottság Tormássi Géza önkormányzati képviselő vezetésével. Nélkülük egyesületünk nem működhetne a megszokott színvonalon, s ez a könyv sem készülhetett volna el.

KÖSZÖNJÜK!

ZÁRSZÓ (VAGY MENTEGETŐZÉS?)

Jelen kis kiadvány végére érve régen rossz az, ha meg kell magyarázni, még rosszabb, ha mentegetőzve, hogy egyáltalán miért is volt ez a kiadvány. Mi volt a célunk, miért kellett? S ha nekünk kellett, másoknak is fog kelleni? Rajtunk kívül, az egyesületünk tagjain és a tagok hozzátartozóin kívül, ki olvassa el? A jövőben, vagy akár a jelenben, bárkit is érdekel az, hogy létezik egy filmes kis közösség Nyíregyházán?

Higgye el mindenki, mi magunk is sokat beszéltünk erről. Azután, amikor az ötven éves múlttól és a filmes múlt emlékeiről beszéltünk, régi fényképeket, filmeket és dokumentumokat, plakátokat nézegetve előkerült egy kis, irkaszerű kiadvány a Nyíri AFK-ról. Az akkor 10 éves filmes klubról 1978-ban adta ki a Váci Mihály Művelődési Ház, azaz akkor még a Szabolcs-Szatmár Megyei Művelődési Központ. Nagy érdeklődéssel olvastuk ennyi év után ma is, régi és új tagok egyaránt.

Közhely, de igaz: ha egy népnek, egy családnak, egy szervezetnek nincsen múltja, méghozzá olyan múltja, amelyet tisztelünk, akkor lehet, hogy még van jelen, de a jövődő szinte feleslegessé válik. Mi nem akarjuk ezt! Mi igenis filmeket akarunk készíteni az eljövendő időben, s a fiatalabbakba akarunk plántálni a filmkészítési akaratot. Hiszen nagy akarat és nagy bátorság kell bármit is csinálni, méghozzá művészi szándékkal csinálni. Hogy ezt megtegyük, „Kell egy csapat!” – ahogyan azt a Garas Dezső megformálta Minarik Ede mondta a Régi idők focija című magyar filmben. Mi is mondjuk, kell egy csapat, mert a filmkészítés általában nem magányos feladat. Több operatőr, vágó, zeneszerző, forgatókönyvíró, szerkesztő stb. dolgozik együtt. Az egy közös alkotáson.

Ezért készült ez a könyv. Magunkról, magunkért. Ha már volt a tíz éves klubról, akkor legyen az 50 éves klubról – mert a klubélet az egyesületünk keretei között tovább él – és a 10 éves egyesületről is. Készítsük el ezt a kis kiadványt – mert el is kell készítenünk, ha már egyszer Nyíregyháza MJV Önkormányzatától támogatást kaptunk rá. Mutassuk meg önmagunkat, mindenkinek, akit érdekel...

Köszönjük a figyelmet!

